

Bavel van 1741 - 1805

Een historisch - demografisch onderzoek

door

J. J. GOORHUIS

De historische demografie heeft in Nederland, blijkens het aantal publicaties op dit terrein, nog geen grote belangstelling verkregen. Mogelijk hangt dit samen met het feit dat het hiervoor benodigde materiaal niet of in niet voldoende mate voorhanden is. De Gemaallijsten van de gemeente Ginneken en Bavel, bewaard gebleven van 1739 tot 1810 en zich bevindende in het gemeentearchief te Nieuw-Ginneken, nodigden uit tot een onderzoek naar de demografische gegevens en evolutie over bovengenoemde periode, waarbij de periode 1806—1810 buiten beschouwing is gebleven wegens onvolledigheid van de gegevens, terwijl voor het verkrijgen van een aantal gelijke vijf-jaarlijkse samentellingen begonnen is met het jaar 1741.

Om redenen van beschikbare tijd moest het onderzoek zich beperken tot het dorp Bavel, één van de gemeenschappen waaruit de gemeente Ginneken en Bavel was samengesteld. Bavel omvat ongeveer één kwart van de totale bevolking van 2000 zielen in 1741 en bestaat uit vier wijken genaamd: Bavel-en-Kerkeynt, Tervoort, Lijndonck en Bol-en-Eykberg.¹ Het dorp ligt ten z.o. van de stad Breda op slechts enkele km daarvandaan. Het heeft een in hoofdzaak agrarisch karakter, is geheel rooms-katholiek en vormt een eigen parochie. De parochiekerk is gelegen in de wijk Bavel-en-Kerkeynt die tevens de grootste van de vier wijken vormt.

De Gemaallijsten bevatten niet alle, voor een volledig demografisch onderzoek vereiste, gegevens. Zo worden er geen leeftijden in vermeld en aangezien deze ook in de trouw- en begraafboeken

ontbreken, zou met behulp van de doopboeken van een aantal personen de leeftijd kunnen worden opgespoord, namelijk van diegenen die in Bavel zelf geboren en gedoopt zijn. Dit tijdrovende werk werd tot nu toe niet verricht en blijft voorbehouden voor een eventueel later onderzoek, hoewel ook dit niet volledig kan zijn omdat het slechts een deel van de bevolking kan omvatten. Van hen die in Bavel kwamen wonen maar elders gedoopt zijn, zouden we nog niets weten.

Ook over de gezinsgrootte in engere zin lichten de lijsten ons niet in, aangezien van een gezin alleen de in het gezin verblijvende kinderen en personeelsleden, alsook eventuele inwonende familieleden en kostgangers werden genoteerd, maar niet de buiten het ouderlijk huis werkende kinderen. Deze komen voor als personeelsleden op de beschrijving van het werkgeversgezin.

Onder gezin in de zin van de gemaallijsten dienen we dus te verstaan: allen die op het moment van inschrijving in een bepaald huis verblijf hielden.

Omtrent de beroepen worden we ook niet nader ingelicht, zomin als over de welstand. Van de gehele gemeente Ginneken en Bavel worden de armlastigen afzonderlijk opgegeven. Zij waren vrijgesteld van het betalen van het hoofdgeld en komen derhalve niet onder de belastingplichtigen voor. Zij worden vermeld zonder nader adres, zodat niet bekend is in welke wijk of dorp zij woonachtig zijn.

In onze tellingen zijn ze dan ook niet opgenomen. Wanneer zij gelijkelijk over de gehele gemeente verdeeld zijn geweest, zouden er voor Bavel voor elk jaar 8 à 10 personen bijgeteld moeten worden.

De gegevens omtrent de mortaliteit zijn slechts vanaf 1762 bekend voor elk jaar. De leeftijdsopgave ontbreekt echter, terwijl van de kinderen ook het geslacht niet vermeld wordt.

Vergelijkende cijfers van soortgelijke onderzoeken stonden ons van Noord-Nederlandse plaatsen niet ten dienste. We hebben echter een dankbaar gebruik kunnen maken van enkele studies, meest van Zuid-Nederlandse zijde.²

De Gemaallijsten

Ter kenschetsing van het karakter van deze lijsten volgt hier de tekst van „Placaat en Ordonnantie op den ophef van den impost op het Gemaal, en van het Hoofdgeldt ten plattenlande van Brabandt, ressort van deesen Staat” van 31 januari 1716, voorzover voor ons doel gewenst.

„Alsoo de meenighvuldige abuysen, welcke ten platten Lande van Brabandt in swangh gaan ontrent den impost op het Gemaal, niet hebben kunnen volkoomen weghnoomen worden door het bekende temperament van het jaar 1687.: maar in tegendeel uyt het selve occasie genoomen is tot het plegen van nieuwe abuysen, waar tegen wel voorsien is bij posterieure Placaten van den 17. October des selven jaars, 19 Februari 1695., 26 Januarii, en 10. Junii 1697 en 2 Junii 1698., maar welcke Placaten wegens het opkoomen van den oorlogh niet hebben kunnen gepractiseert worden, soo als wel behoort hadt: Soo ist, dat de Hoogh Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenighde Nederlanden, met advis en deliberatie van den Raadt van Staate der selver Landen, noodigh bevonden hebben, bij wege van renovatie en elucidatie, van het boovengemelde temperament, en van de opgevolghde Placaten, te statueeren en te ordonneeren, het geen volgt.

1. Yeder Persoon, sonder onderscheyt van sexe, sal jaarlijcks, te rekenen van den eersten April van het één jaar tot den laatsten Maart van het volgende jaar betalen voor sijn Gemaal, oudt zijnde booven de sestien jaaren, een gulde of twintigh stuyvers, en beneeden de sestien jaaren, tien stuyvers, welcke betalingh sal moeten gedaan werden in vier termijnen van drie maanden, te weeten een vierde part op het ingaan van elcke termijn.

2. Van dit Hoofdtgeldt sal niemandt vrij weesen als alleen de Armen, leevende van de publicque aalmissen, en welcke ter dier oorsaake worden vrygelaaten door de Regenten van de betalingh van alle Quartiers- en Dorpslasten, ende Omslagen over het geheel jaar van de pacht.

7. Om het voorschreeve Hoofdtgeldt bequaamlijck te kunnen heffen, sal van jaar tot jaar in de maandt Februarius gemaackt worden door de Regenten en den Secretaris, van elck Dorp en Plaats, een Quohier of Lijste, gedistingueert in twee colommen, de eene van Persoonen booven, de andere van Persoonen beneeden, de ses-tien jaaren, waar in met een leesbare handt alle de naamen en toenaamen van de Persoonen van Yeder Huysgesin, soo Man, Vrouw en Kinderen, als Dienstbooden en andere inwoonende Persoonen, sullen aangeteekent worden, neevens het beloop van het Hoofdtgeldt: En waar in de Armen op gelijcke wyse sullen moeten aangeteekent worden in een apart Capittel. Van welcke Lijsten, behoorlijck opgesommeert, en met de verklaringen, waar van de Formulieren hier na volgen, gesterckt zijnde, vervolgens een dub-belt sal moeten geleverd worden ten Comptoire der gemeene Mid-delen van het Quartier of District, en een ander dubbelt ter Secre-tarye van het Dorp of Plaats, voor den eersten Maart, op poene van gyselingh, booven en behalven een boete van ses guldens daaghs ten laste van yeder van de Gebreekigen.”³

De gemaallijst was dus oudtijds een kohier waarop alle niet arm-lastige inwoners gebracht werden, teneinde over hen een hoofdgeld te kunnen heffen.

De inschrijving geschiedde door een „collecteur”, die men een voorloper van de huidige belastingambtenaar zou kunnen noemen, ware het niet dat niet vaststaat of hij dit werk verrichtte in permanente dienst van de gemeente, dan wel of hij er zich incidenteel mee belastte tegen een bepaalde vergoeding.

Het is duidelijk dat de gemaallijsten vele gegevens bevatten, die van groot belang zijn voor een historisch-demografisch onderzoek. Aangevuld met gegevens uit de doop- trouw- en begraafboeken van Bavel vormen zij de bronnen voor deze studie.

Hoewel leeftijden niet vermeld worden bevatten de kohieren wel de bij Placcaat-bepaling voorgeschreven discriminatie tussen personen „boven” en „onder” 16 jaren, zoals op onderstaande copie van de beschrijving van het gezin van Dielis Anthonij Boomaars uit

1741 te zien is. Het getal 4 geeft de personen „boven” 16 jaar aan, het getal 5 die beneden 16 jaar.

Dielis anthony Boomaard,
Jenneke ^{Stuy} ~~Stuy~~ ^{de vrouw}
Dinies Cromes in de Cost, Stephan
Van Duin de knecht loven, formelij
Anthony, johannes johanna
-mara, Anthoetla de pers
onder 4 5

De bewerking van de lijsten levert geen moeilijkheden op. Zij zijn voor het merendeel duidelijk geschreven en met accuratesse samengesteld en bevatten de namen van alle belastingplichtigen, te beginnen met het gezinshoofd, terwijl ook de betrekking van elk der verdere inwonenden tot het gezinshoofd vermeld wordt door de toevoeging: de vrouw (te weten van het gezinshoofd), ofwel, indien de man is overleden, de bijvoeging: weduwe.

Achter de namen van de kinderen wordt steeds vermeld of het zoons of dochters zijn, terwijl het personeel met knecht of meid wordt aangeduid. Ook treffen we de benaming koe- of beestenwachter aan.

Achter de naam van de kostgangers wordt steeds vermeld: „in de cost”. De plaats van herkomst wordt niet opgegeven, evenmin als hun beroep.

Overzicht van de samenstelling der bevolking

Een bewerking van de gegevens uit de gemaallijsten levert ons een overzicht van de samenstelling der bevolking van Bavel op zoals deze in bijlage I wordt gegeven, met voor elk jaar de jaartellingen. De drie hoofd-verdelingen zijn:

- A. de gehuwden:
 - a. echtparen
 - b. zij die gehuwd geweest zijn (wedn. en wed.)

- B. ongehuwden boven 16 jaar:
 - c. alleenstaanden (mn. en Vr.)
 - d. eigen kinderen (zo. en do.)
 - e. personeelsleden (kn. en mei.)
 - f. kostgangers (ma. en vr.)

- C. ongehuwden onder 16 jaar:
 - g. eigen kinderen (jo. en me.)
 - h. personeelsleden (kn. en me.)
 - i. kostgangers (jo. en me.)

Bijlage I vormt de basis-tabel voor alle verdere berekeningen en verschaft ons alle gegevens die wij uit de gemaallijsten kunnen verkrijgen.

Bijlage II geeft de samentellingen van het aantal mannen en vrouwen, verdeeld over de vier wijken van Bavel en het totale bevolkingsgetal per jaar.

Bijlage III bevat vijf-jaarlijkse samentellingen voor het gehele dorp Bavel met vermelding van het totale aantal mannen en vrouwen afzonderlijk.

De numerieke verhouding van mannen en vrouwen
Bijlage IV en V

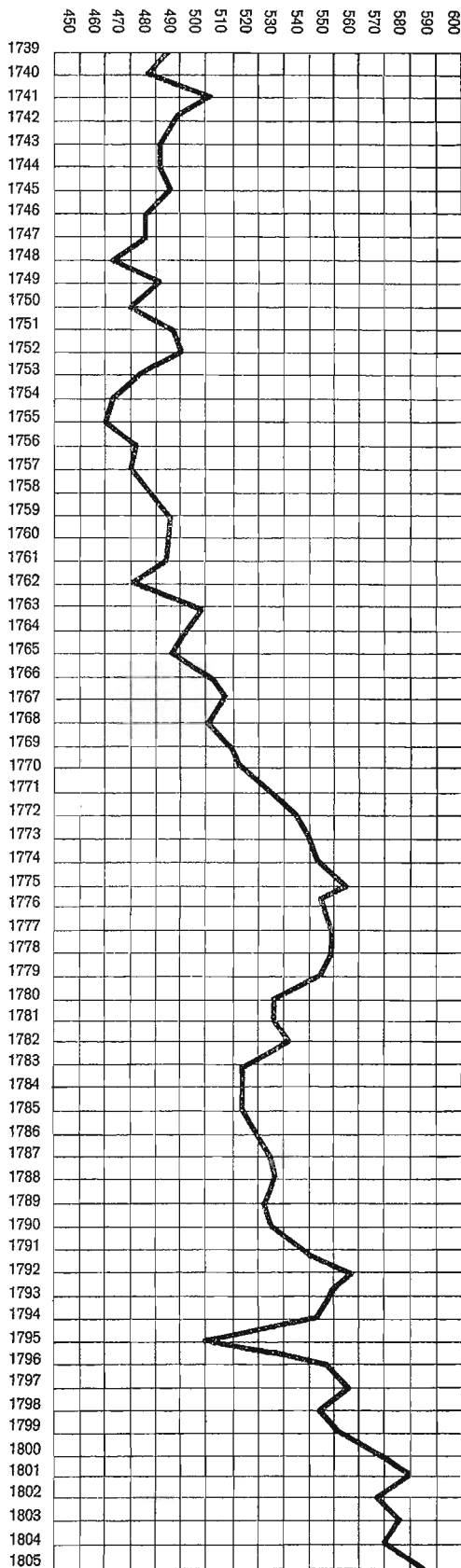
Het totaal aantal mannelijke personen blijkt in Bavel gedurende de periode 1741—1805 slechts enkele procenten hoger te zijn geweest dan dat van de vrouwen namelijk 17512 of 51.27% tegen 16646 of 48.73%.

In dit opzicht bevestigt ons onderzoek hetgeen ook reeds in soortgelijke Belgische onderzoekingen was vastgesteld⁴ nl. dat in plattelandsgemeenten een bijna evenwichtige numerieke verhouding der geslachten de meest normale is.

Het geringe overschot van mannen handhaaft zich over de gehele periode, gaat soms boven de genoemde verhouding uit, zoals in de jaren 1746—1750 en 1771—1780, soms nadert het zeer dicht het absolute evenwicht zoals in 1786—1790.

Berekening van de percentages mannen en vrouwen boven en beneden de leeftijd van 16 jaar levert de volgende tabel op:

	percentage mannen boven 16 jaar	percentage vrouwen boven 16 jaar	percentage jongens onder 16 jaar	percentage meisjes onder 16 jaar
1741—1745	34.16	31.68	17.30	16.86
1746—1750	33.96	30.86	18.58	16.59
1751—1755	34.43	30.72	17.22	17.63
1756—1760	35.14	30.92	16.60	17.34
1761—1765	35.84	30.45	15.73	17.98
1766—1770	34.51	29.94	16.63	18.92
1771—1775	34.11	31.27	17.82	16.80
1776—1780	34.38	31.28	17.66	16.68
1781—1785	35.12	32.61	15.91	16.36
1786—1790	34.68	33.21	15.38	16.73
1791—1795	35.02	33.16	15.27	16.55
1796—1800	34.70	32.18	15.84	17.28
1801—1805	35.40	30.63	15.37	18.60
1741—1805	34.73	31.47	16.53	17.27

DE TOTALE BEVOLKING

De jaartellingen van Bijlage II nader beziende merken we op dat het laagste totale bevolkingscijfer voorkomt in 1755 namelijk met 471. Vanaf 1741 tot 1755 bevindt het zich in dalende lijn. Vanaf 1755 stijgt het tot 1775 in welk jaar het getal van 567 wordt bereikt, waarna weer een daling intreedt tot het jaar 1784.

Vanaf 1784 begint het cijfer weer te stijgen met slechts één onderbreking van uitzonderlijke aard nl. in 1795, om daarna te stijgen tot 600. (De scherpe daling van 1795 zal vermoedelijk een gevolg zijn van de Franse inval).

In totaal bedraagt de stijging der totale bevolking over 65 jaar 103 personen, dat is met ca. 21% sedert 1741.

Er dient nog opgemerkt te worden, dat bij de tellingen niet zijn meegerekend de theologanten die vanaf 1801 de IJpelaar, dat toen seminarie geworden is, bewoonden. Hun aantal bedraagt ca. 20 personen per jaar.

Nevenstaande curve geeft het verloop van jaar tot jaar weer. De in het begin van de 19e eeuw ingezette opgaande lijn blijkt zich ook verder te handhaven.⁵

Uit voorgaande tabel blijkt, dat er een overschot aan mannen is in de leeftijdsgroep boven 16 jaar, terwijl in de leeftijdsgroep beneden 16 jaar over het algemeen het percentage meisjes iets groter is dan dat van de jongens. Aangezien het overschot bij de mannen boven 16 jaar groter is dan dat van de meisjes beneden 16, zullen we in het totale bevolkingscijfer een iets groter aantal mannen aantreffen dan vrouwen.

We zien dus dat het vrouwelijke overschot in de leeftijdsgroep beneden 16 jaar zich niet handhaaft in de groep boven 16 jaar, maar in laatstgenoemde groep daalt beneden het getal der mannen. Bij gebrek aan gegevens omtrent de leeftijden is niet na te gaan wanneer deze wijziging zich voltrekt in de numerieke verhouding van mannen en vrouwen. Wel weten we uit de doopboeken van Bavel dat er een klein geboorteoverschot van meisjes is (509 vrouwelijke geboorten tegen 469 mannelijke) maar omtrent de mortaliteit der kinderen beneden 12 jaar)⁶ is wel het aantal bekend — tenminste vanaf 1762 — doch het geslacht wordt in de begraafboeken niet vermeld. We kunnen dus slechts vermoeden dat de sterfte onder de meisjes groter is geweest dan onder de jongens en hierin de verklaring trachten te vinden voor de wijziging in de verhouding of we zullen moeten aannemen dat een groter aantal meisjes het dorp verliet hetzij door huwelijk, hetzij door het aanvaarden van een dienstbetrekking dan dat bij de jongens het geval was.⁷ Voor het laatste pleit de omstandigheid dat in een agrarische structuur de jonge mannen sterker aan het bedrijf gebonden zijn.

Gehuwden (Bijlagen III, IV en V)

Onderstaande tabel geeft de vijf-jaarlijkse samentellingen van de gehuwden met de percentages op het aantal mannelijke en vrouwelijke personen boven 16 jaar, zowel als op het totaal aantal mannelijke en vrouwelijke personen en het 5 jaarlijks bevolkings-totaal.

	GEHUWDE MANNEN				GEHUWDE VROUWEN			
	aantal gehuwde mannen	% van mannen boven 16 jaar	% van totaal aantal mannen	% van 5 jaarlijks bevolkingstotaal	aantal gehuwde vrouwen	% van vrouwen boven 16 jaar	% van totaal aantal vrouwen	% van 5 jaarlijks bevolkingstotaal
1741—'45	294	34.55	22.94	11.80	294	37.26	24.32	11.80
1746—'50	295	35.93	23.23	12.20	295	39.54	25.72	12.20
1751—'51	325	38.97	25.98	13.42	325	43.68	27.75	13.42
1756—'60	339	39.56	26.86	13.90	339	45.00	28.80	13.90
1761—'65	351	39.48	27.44	14.15	351	46.50	29.23	14.15
1766—'70	367	41.14	27.76	14.20	367	47.41	29.06	14.20
1771—'75	370	39.44	25.91	13.45	370	43.02	27.99	13.45
1776—'80	346	36.34	24.01	12.50	346	40.00	26.05	12.50
1781—'85	334	35.75	24.62	12.56	334	38.52	25.65	12.56
1786—'90	333	37.12	24.96	12.50	333	37.63	25.02	12.50
1791—'95	340	35.50	24.71	12.43	340	37.48	25.00	12.43
1796-1800	362	37.05	25.43	12.86	362	40.00	25.99	12.86
1801—'05	365	35.20	24.55	12.46	365	40.69	25.31	12.46

Van de bevolking van Bavel blijkt ruim één kwart in gehuwde staat te leven, te weten 12.94% zowel van de mannen als van de vrouwen. (Zie tabel op bijlage III). De mannen omvatten daarbij 37.27% van het totaal aantal mannen, de vrouwen 41.12% van het totaal aantal vrouwen (zie de tabellen op bijlagen IV en V).

Bij nader bezien van de vijf-jaarlijkse verhoudingsgetallen blijkt dat het aantal huwelijken toeneemt van 1741 tot 1770, daarna daalt tot 1795 om vervolgens weer te stijgen. Met deze tendens blijkt het percentage gehuwde mannen en vrouwen op het aantal mannen en vrouwen boven 16 jaar geheel parallel te lopen, alsook de percentages op het totaal aantal mannen en vrouwen en op het totale bevolkingsgetal van de vijf-jaarlijkse samentellingen.

Het aantal gehuwden is in verhouding tot het totale bevolkingsgetal gering te noemen.⁸ De vermoedelijke oorzaak hiervan zal

gezocht moeten worden in het feit dat de mogelijkheid tot het aangaan van een huwelijk voor vele jonge mannen lange tijd moest worden uitgesteld als gevolg van de moeilijk te verwerven financiële basis in een, in economisch opzicht zwakke agrarische situatie. Dit moest er wel toe leiden dat de huwbare mannen vele jaren in het bedrijf van de eigen ouders mee moesten werken om dit bedrijf rendabel te maken, maar zonder daaraan de mogelijkheid te kunnen ontnemen een eigen huwelijk te sluiten. Of wel deze situatie noopte hen om gedurende vele jaren zich als knecht te verhuren alvorens voldoende middelen gespaard waren om een huwelijk aan te kunnen gaan.⁹

Gedurende 65 jaar blijken er 246 huwelijken gesloten te zijn, dat wil zeggen gemiddeld vier huwelijken per jaar.

Aantal Kinderen (zie bijlage: X)

Bij het berekenen van het kindertal dienen wij er ons wel van bewust te zijn dat slechts die kinderen in de gemaallijsten voorkomen als behorende tot het eigen gezin, die op het moment van inschrijving ook inderdaad in het gezin woonachtig waren. Kinderen, zowel boven als beneden 16 jaar, die op het moment van inschrijving in dienstbetrekking waren, komen in de beschrijving van het eigen gezin niet voor, maar zullen als personeelsleden ingeschreven zijn bij het gezin van de werkgever. Geldt dit in meerdere mate voor kinderen boven 16 jaar, ook kinderen beneden deze leeftijd zien we reeds als scheper, koe- of beestenwachter hulpdiensten verrichten buiten het ouderlijk gezin.

Wat de kinderen boven 16 jaar betreft blijken er 2311 zoons en 1942 dochters aanwezig te zijn of wel 6.77% van de totale bevolking voor de zoons en 5.68% voor de dochters. Het overschot aan mannen blijkt zich, met uitzondering van de periode 1741-1751 over de gehele periode te handhaven.

Bij de kinderen beneden 16 jaar is de situatie omgekeerd. Hier treffen we een overschot van meisjes aan, dat zich vrijwel over de gehele periode uitstrekt. Het verschil in percentages tussen zoons

en dochters is 0.78%. Het aantal jongens beneden 16 jaar blijkt ongeveer het dubbele te zijn van dat van de zoons boven 16 jaar, terwijl het getal der meisjes bijna $2\frac{1}{2}$ maal zo groot is als dat van de dochters boven 16 jaar.

Het totaal aantal zoons en dochters geeft ons weer dat merkwaardige evenwicht te zien dat we ook aantreffen in de totale bevolking betreffende de numerieke verhouding tussen de geslachten.

Voor de zoons vinden we een totaal aantal van 7011 of wel 20.52% van de totale bevolking, voor de dochters 6909 of 20.23%. Tezamen uitmakend 40.75% van de totale bevolking of 40% van het totaal aantal mannen en 41.51% van het totaal aantal vrouwen.

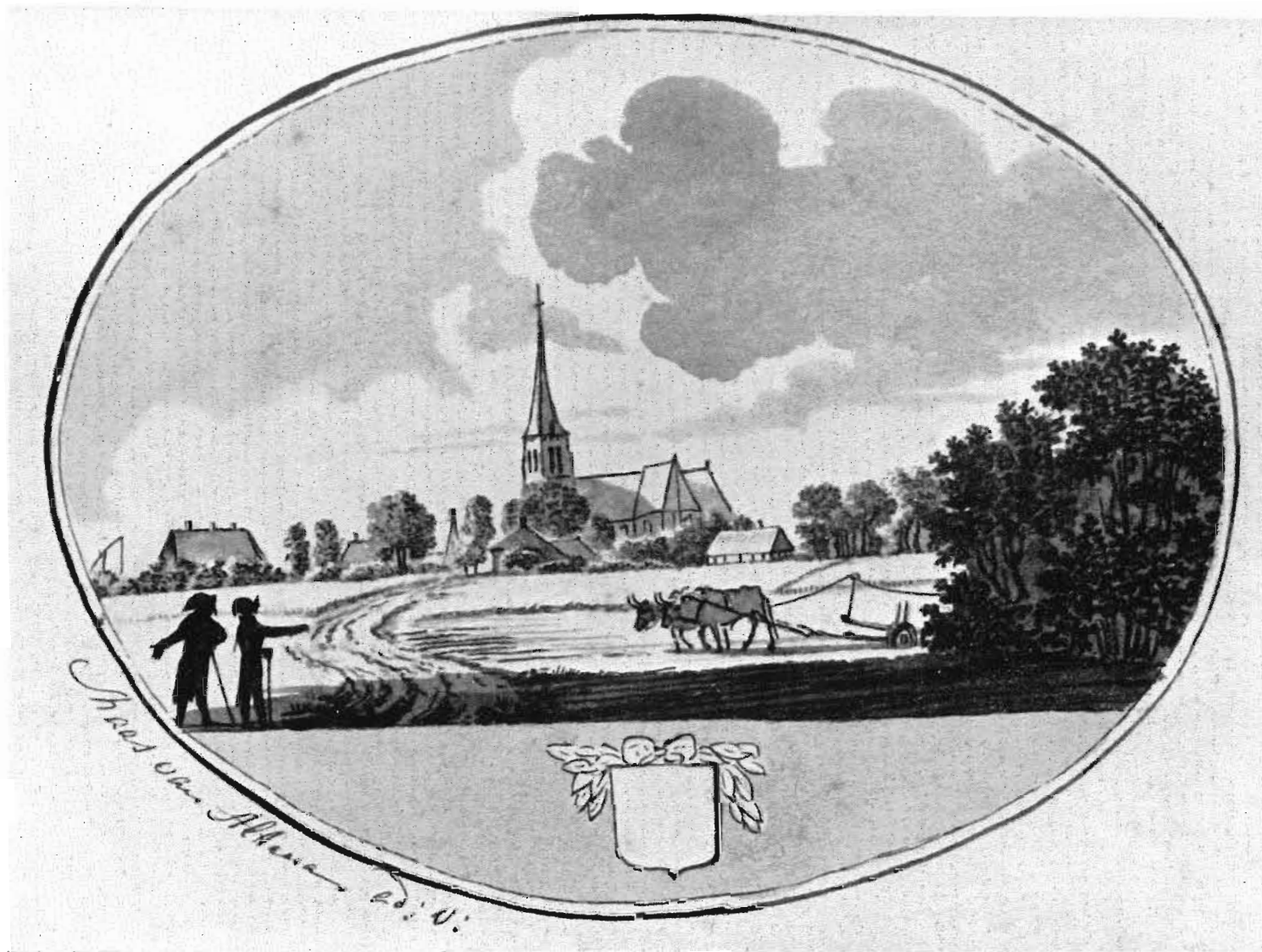
Het totale kindertal bedraagt 13920.

Het percentage van de kinderen beneden 16 jaar beloopt 28.30. We moeten dit als zeer laag karakteriseren en het komt overeen met het lage percentage der gehuwden. Ook wanneer we de personeelsleden beneden 16 jaar bij het kindertal rekenen, waardoor het percentage met 4.20% zou stijgen tot 32.50% is het nog aan de lage kant.

P. Deprez¹⁰ noemt als gemiddeld kindertal in de 17e en 18e eeuw een getal van 35% voor België. Hij karakteriseert dit als laag. De Belgische cijfers hebben dan betrekking op kinderen beneden 12 jaar.

Bavel komt echter maximaal — nl. met inbegrip van de personeelsleden beneden 16 jaar — op 32.50 voor de leeftijdsgroep 0—16 jaar en omvat dus vier jaar meer.

Het is duidelijk dat het kindertal de invloed ondervindt van het lage aantal huwelijken, die bovendien nog laat gesloten werden. In hoeverre de kindersterfte, die voor Bavel 35% van het totaal aantal sterfgevallen omvat, invloed uitoefent op dit lage getal laat zich moeilijk vaststellen.¹¹

6. Het dorp Bavel gezien vanaf de weg naar Molenschot, ca. 1787. Gewassen pentekening door Maas van Altena.
Bibl. Prov. Genootschap
van K. en W. 's-Hertogenbosch.

Foto Thelissen,
's-Hertogenbosch.

Aantal kinderen per gezin

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	aantal gezinnen met 0—11 kinderen	totaal aantal kinderen	aantal kinderen per gezin-met-kinderen
1741—1745	26	71	98	82	49	27	14						367	928	2.72
1746—1750	43	82	83	59	56	43	7	1					370	913	2.79
1751—1755	57	91	76	52	62	31	12	7					387	923	2.80
1756—1760	31	99	91	70	47	27	14	8	4				391	986	2.74
1761—1765	43	118	76	83	40	30	10	3	1	8	1		412	1000	2.71
1766—1770	53	102	79	75	59	37	12	4	—	5	5		430	1101	2.92
1771—1775	55	94	106	63	55	47	17	8	1	1	1	4	452	1179	2.97
1776—1780	46	92	99	58	49	32	30	6	4	12	1		429	1192	3.12
1781—1785	53	85	105	63	47	21	19	16	5	6	4		425	1137	3.06
1786—1790	53	74	88	76	42	36	17	6	6	8	1		407	1100	3.08
1791—1795	61	87	63	68	65	36	23	7	6	4			419	1128	3.15
1796—1800	62	88	93	92	40	38	19	9	1	5			447	1130	2.93
1801—1805	52	80	56	112	48	57	12	6	6	4			432	1203	3.17
Totalen	635	1163	1113	953	659	462	206	81	34	53	13	4	5368	13920	2.94

Uit voorgaande tabel blijkt dat het aantal gezinnen-met-kinderen (4733) gedeeld op het totaal aantal kinderen, een getal van 2.94 oplevert per gezin met kinderen of 2.6 per gezin. Dit zijn dus de cijfers voor het gemiddelde kindertal. We zien uit nevenstaande tabel ook dat de gezinnen met een, twee en drie kinderen verreweg het talrijkst zijn nl. 1163, 1113 en 953.

Een vergelijking met Belgische cijfers¹² leert dat het getal van 2.94 voor de XVIIIe eeuw zeker niet laag is, veeleer aan de hoge kant.

We zien in de tabel een geleidelijke toeneming van het aantal kinderen per gezin-met-kinderen van 1741—1755, daarna een daling gedurende de periode 1756—1765, waarna weer een stijging volgt tot 1780. De periode 1781—1790 vertoont een geringe daling om van 1791—1795 weer enigszins te stijgen en na een daling in de periode 1796—1800 in de laatste vijf jaren het hoogste getal van 3.17 bereiken.

Het gemiddelde over de gehele periode is dan 2.6 terwijl de evolutie er als volgt uitziet:

1741—1745	2.5	1776—1780	2.8
1746—1750	2.5	1781—1785	2.7
1751—1755	2.4	1786—1790	2.7
1756—1760	2.3	1791—1795	2.7
1761—1765	2.4	1796—1800	2.5
1766—1770	2.6	1801—1805	2.8
1771—1775	2.6		

Het aantal gezinnen met kinderen

Wanneer we elke inschrijving in de gemaallijsten voor één huisgezin rekenen dan blijkt het totaal aantal gezinnen 6817 te zijn. Hiervan zijn 4733 gezinnen-met-kinderen of wel 69.43%. Vergelijking met Belgische cijfers¹³ maakt ons duidelijk dat dit getal niet laag is. Is dus enerzijds het aantal kinderen laag, het aantal gezinnen met kinderen is aan de hoge kant, waaruit dus ook al moet volgen dat het aantal kinderen per gezin laag moet zijn.

Het aantal personen per huisgezin

Een nadere specificatie van het aantal personen per huisgezin levert de volgende tabel op:
Aantal personen per huisgezin in vijfjaarlijkse tellingen van 1741—1805

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	bevolkings- totalen	aantal gezinnen	gemiddeld aantal personen per gezin
1741—'45	89	39	53	63	73	73	59	49	18	7	2	2	1	1	2491	529	4.7
1746—'50	44	59	44	50	69	53	67	44	22	14	7	2			2417	475	5.1
1751—'55	27	65	42	67	65	56	50	33	39	11	9	3			2422	466	5.2
1756—'60	38	43	49	64	57	74	51	27	40	10	7	5	1		2439	466	5.2
1761—'65	47	48	68	61	54	61	55	46	22	9	9	4	5		2480	476	5.2
1766—'70	68	42	49	71	68	66	50	41	35	11	9	1	4		2585	515	5.-
1771—'75	48	52	48	59	73	59	60	56	26	20	11	2	4		2750	518	5.3
1776—'80	68	53	47	50	52	82	58	52	37	16	6	9	1		2769	531	5.2
1781—'85	51	53	44	72	56	64	63	52	31	8	6	7	4		2659	511	5.2
1786—'90	41	57	45	47	67	68	71	43	24	23	11	3			2665	500	5.3
1791—'95	39	65	45	41	58	81	79	38	21	29	12	2			2736	511	5.3
1796—1800	61	73	50	41	77	62	75	44	20	19	15	6	2	2	2816	547	5.2
1801—'05	52	69	34	21	76	73	68	46	41	23	9	15	1		2929	530	5.5
	673	718	618	707	845	872	806	571	376	200	113	61	23	3	34158	6575	5.2

Het gemiddelde aantal personen per huisgezin over de gehele periode blijkt 5.2 te zijn, welk cijfer zich ook in de vijf-jaarlijkse gemiddelden vrijwel over de gehele periode handhaaft.

Het talrijkst zijn de gezinnen met 6 personen, gevolgd door die van 5 en 7 personen, terwijl het hoogste aantal personen per huisgezin 14 blijkt te zijn, dat echter slechts driemaal voorkomt.

Het getal van 673 alleenwonende personen dient nader te worden toegelicht in verband met het cijfer dat wij onder de rubriek: Alleenstaande mannen en vrouwen vinden. Voor de werkelijk alleenstaanden, dat zijn zij die zonder dienstpersoneel wonen, is het cijfer 673 juist. Er komen echter ook nog enkele tientallen (in totaal 37) gevallen voor van alleenstaande mannen en vrouwen met dienstpersoneel. Deze zijn in bovenstaande tabel niet te vinden, maar komen wel voor in de tabel onder de rubriek: Alleenstaande mannen en vrouwen. In totaal vinden we in genoemde rubriek 710 alleenstaanden (nl. 673 plus 37).

Het getal van 5.2 personen per huisgezin is zeker niet laag te noemen, zoals een vergelijking met de cijfers van soortgelijke dorpen in de Zuidelijke Nederlanden (Vlaanderen) aantoont.¹⁴

Ook uit dit cijfer kan men concluderen tot een zwakke economische positie van de Bavelse bevolking, waardoor het bouwen van woningen werd belemmerd en de bestaande woningen zoveel mogelijk mensen moesten herbergen. Overigens ligt het voor de hand dat de plattelandssamenleving in deze tijd een groter aantal personen per huisgezin kent, omdat het agrarisch bedrijf meer hulpkrachten vraagt en ook de ouderwordende kinderen langer in het bedrijf van de ouders werkzaam zijn dan in de steden.¹⁵

De Geboorte-coëfficiënt Bijlage IX

De berekening van de gemiddelde geboorte-coëfficiënt over de gehele periode levert een cijfer op van 28.4 per duizend inwoners. De coëfficiënten van de vijf-jaarlijkse gemiddelden geven een laagste cijfer van 21.3 en een hoogste van 33.8. Voor het verkrijgen van een juist beeld zal het nodig zijn de coëfficiënten voor elk jaar afzonderlijk te beschouwen. Deze zijn:

Jaar	aantal geboorten	pro mille	Jaar	aantal geboorten	pro mille	Jaar	aantal geboorten	pro mille
1741	15	29.3	1763	18	35.3	1785	14	26.6
1742	15	30.1	1764	19	32.-	1786	17	32.1
1743	18	36.5	1765	16	36.3	1787	13	24.4
1744	14	28.4	1766	18	35.2	1788	12	22.4
1745	11	22.2	1767	13	25.1	1789	15	28.2
1746	14	28.8	1768	18	35.1	1790	17	31.7
1747	9	18.6	1769	13	25.-	1791	12	21.9
1748	15	31.6	1770	14	26.7	1792	18	31.6
1749	7	14.3	1771	18	33.5	1793	16	28.5
1750	22	45.7	1772	8	14.7	1794	15	27.1
1751	16	32.2	1773	18	32.6	1795	13	25.5
1752	14	28.-	1774	9	16.2	1796	22	39.8
1753	14	29.-	1775	17	30.-	1797	14	24.7
1754	16	33.7	1776	14	25.3	1798	16	28.8
1755	15	31.8	1777	13	23.2	1799	17	30.2
1756	19	39.3	1778	10	17.9	1800	20	34.5
1757	15	31.3	1779	10	18.-	1801	13	22.-
1758	16	32.9	1780	12	22.3	1802	18	31.3
1759	16	32.3	1781	17	31.5	1803	17	29.1
1760	15	30.4	1782	11	20.3	1804	10	17.2
1761	18	36.4	1783	19	36.-	1805	21	35.8
1762	13	27.-	1784	9	17.1			

Het is duidelijk dat de geboortecoëfficiënt weinig stabiel is, integendeel vrij grote sprongen vertoont liggende tussen 14.3 in 1749 en 39.8 in 1796. Het hoogste aantal geboorten ligt in de periode 1796—1800 met 89 geboorten en een gemiddelde coëfficiënt over deze 5 jaar van 31.6. De hoogste geboortecoëfficiënt ligt in de periode 1756—1765 met 33.5. Een vergelijking met enkele Vlaamse gemeenten uit 1796 blijkt voor Bavel niet ongunstig uit te vallen.¹⁶

Mater	1796	38.68	Bavel	1796	39.8
Schorisse	„	34.07			
St. Blas. Boek	„	34.48			

St. Maria Horeb.	1796	26.32	Bavel	1796	39.8
St. Korn. Horeb.	„	32.29			
Zegelsem	„	30.43			

De Huwelijks-coëfficiënt (zie bijlage IX)

Het aantal huwelijken is in verhouding tot de totale bevolking gering, zoals we reeds zagen. (Vergel. de rubriek: Gehuwden). De coëfficiënt over de gehele periode blijkt 7.2 pro mille te zijn. Het laagste vijf-jaarlijkse gemiddelde is 5.2, het hoogste 12.¹⁷

Ook hier zullen we weer de jaarcijfers geven voor het verkrijgen van een juist overzicht.

Jaar	aantal huwelijken	pro mille	Jaar	aantal huwelijken	pro mille	Jaar	aantal huwelijken	pro mille
1741	4	7.8	1763	6	11.8			
1742	1	2.-	1764	5	10.-	1785	9	17.1
1743	4	8.1	1765	2	4.-	1786	2	3.8
1744	4	8.1	1766	2	3.9	1787	2	3.7
1745	8	16.1	1767	2	3.9	1788	5	9.3
1746	3	6.2	1768	5	9.8	1789	5	9.4
1747	4	8.2	1769	1	1.9	1790	4	7.5
1748	7	14.7	1770	4	7.6	1791	1	1.8
1749	11	22.4	1771	5	9.5	1792	4	7.-
1750	4	8.3	1772	2	3.7	1793	5	8.9
1751	3	6.-	1773	3	5.4	1794	4	7.2
1752	8	16.-	1774	3	5.4	1795	4	7.9
1753	10	20.8	1775	4	7.1	1796	2	3.6
1754	ontbreekt		1776	3	5.4	1797	5	8.8
1755	ontbreekt		1777	2	3.6	1798	6	10.8
1756	3	6.2	1778	3	5.4	1799	8	14.2
1757	2	4.2	1779	4	7.2	1800	5	8.6
1758	6	12.3	1780	4	7.4	de opgaven van		
1759	2	4.-	1781	2	3.7	1801—1805 zijn		
1760	10	20.2	1782	3	5.5	onvolledig.		
1761	2	4.-	1783	5	9.5			
1762	2	4.1	1784	4	7.6			

Ook deze coëfficiënt blijkt aan grote schommelingen onderhevig te zijn. De kleinste is die van het jaar 1791 met 1.8, de grootste die van 1749 met 22.4. Van enige regelmaat is geen sprake, ook niet in de schommelingen zelf. Het totaalbeeld is grillig en willekeurig.

Een vergelijking met Vlaamse cijfers¹⁸ over het jaar 1796 van een vijftal gemeenten — dezelfde als waarmee wij de geboortecoëfficiënt vergeleken — toont aan dat, hoewel de geboortecoëfficiënt vrijwel gelijk was aan die van Mater in 1796, de huwelijkscoëfficiënt minder dan de helft is van die van Mater.

Mater	1796	7.75	Bavel	1796	3.6
Schorisse	„	6.57			
St. Korn. Hor.	„	7.14			
St. Maria Hor.	„	8.77			
Zegelsem	„	10.20			

De verhouding van huwelijken en geboorten (zie bijlage IX)

De verhouding tussen het aantal huwelijken en het aantal geboorten in vijf-jaarlijkse tellingen is als volgt — wanneer we het blijkbaar onvolledige cijfer 7 van de periode 1801—1805 buiten beschouwing laten:

Jaar	aantal huwelijken	aantal geboorten	verhoudings- getal
1741—1745	21	73	3.48
1746—1750	29	67	2.31
1751—1755	21 ¹⁹	75	3.57
1756—1760	23	81	3.52
1761—1765	13	84	6.46
1766—1770	14	76	5.43
1771—1775	17	70	4.12
1776—1780	16	59	3.69
1781—1785	23	70	3.17

Jaar	aantal huwelijken	aantal geboorten	verhoudings- getal
1786—1790	18	74	4.11
1791—1795	18	74	4.11
1796—1800	26	89	3.40
1741—1800	239	892	3.73

De verhouding 3.73 geboorten per huwelijk ligt binnen normale grenzen, die blijktens onderzoekingen in de Zuidelijke Nederlanden worden gevormd door de getallen 3.60 en 4.30.

In de vijf-jaarlijkse tellingen vormen de perioden 1761—1765 en 1766—1770 een grote afwijking van het normale verhoudingsgetal. De getallen 6.45 en 5.43 worden veroorzaakt door het geringe aantal huwelijken in deze jaren nl. 13 en 14, terwijl deze ook voor de periode 1771—1780 nog aan de lage kant blijven.

Verhouding geboorten - sterfgevallen

Blijkens Bijlage IX komen we voor deze verhouding tot de volgende getallen:

	A geboorten	B sterfgevallen	procentuele ver- houding B op A
1766—1770	76	66	86.84 ⁰ / ₀
1771—1775	70	47	67.14 ⁰ / ₀
1776—1780	59	61	103.39 ⁰ / ₀
1781—1785	70	71	101.43 ⁰ / ₀
1786—1790	74	62	83.78 ⁰ / ₀
1791—1795	74	75	101.35 ⁰ / ₀
1796—1800	89	44	49.44 ⁰ / ₀
1801—1805	79	38	48.10 ⁰ / ₀
	591	464	78.51 ⁰ / ₀

Van het totale aantal sterfgevallen 464 waren 163 kinderen en 301 volwassenen. Dat wil dus zeggen dat 35.26⁰/₀ van het aantal

sterfgevallen kinderen betroffen, terwijl het aantal kinder-sterfgevallen 27.58% van de geboorten uitmaakt.²⁰

Het procentuele verhoudingscijfer van de sterfgevallen op de geboorten vertoont grote schommelingen. In een drietal perioden (1776—1780, 1781—1786 en 1791—1795) overtreft het aantal sterfgevallen de geboorten.

Weduwen en weduwnaars

Voor de juiste cijfers betreffende het aantal weduwnaars geven de gemaallijsten ons niet voldoende gegevens, aangezien wel steeds de naam van de vrouw wordt voorzien van de toevoeging: weduwe wanneer zij alleen achterblijft of met kinderen, bij de man is zulks niet het geval. Wanneer het een weduwnaar met kinderen betreft is zulks alleen uit de beschrijving af te leiden, indien hij echter alleen achter blijft is uit de beschrijving niet duidelijk of we met een weduwnaar dan wel met een alleenstaande ongehuwde man te maken hebben.

Om nu uit het aantal alleenstaande mannen het aantal weduwnaars om en nabij af te leiden is in deze studie aangenomen dat de ongehuwde alleenstaanden naar alle waarschijnlijkheid meestal in gezinnen van familieleden of werkgevers zijn opgenomen. Zij worden ook steeds in het werkgeversgezin in de gemaallijsten genoemd, dikwijls met de familiebetrekking erbij.

Er zullen echter ook knechten zonder meer onder hen zijn. Deze komen in onze tellingen dan voor onder de desbetreffende rubriek.

Een samenstelling van alle werkelijk alleenstaanden levert een totaal aantal van 537 mannen op. Gevoegd bij de 409 weduwnaars, die als zodanig uit de gegevens kenbaar zijn, krijgen we een totaal van 946 weduwnaars over 65 jaar. (Zie tabel onder de rubriek: Alleenstaanden).

Het aantal weduwen beloopt in totaal 1060. Weduwnaars en weduwen maken dus respectievelijk 2.77% en 3.40% van de totale bevolking uit of wel 7.92% van het aantal mannen en 9.86% van het aantal vrouwen boven 16 jaar.

Voor Geel luiden deze cijfers volgens de volkstelling van 1755: 4.77% mannen en 7.68% vrouwen. Ook hier dus meer weduwen dan weduwnaars. De percentages ontlopen elkaar echter niet veel.

Uit de tabel op pag. 61 zien wij dat het aantal weduwen met kinderen (729) ongeveer het dubbele is van het aantal weduwnaars met kinderen (377) en dat ca. vijfmaal zoveel weduwen (182) bij kinderen inwonen dan weduwnaars, bij wie dit getal 32 is. Het aantal alleenstaande weduwnaars is daarentegen een veelvoud van het aantal alleenstaande weduwen nl. 537 tegen 149, onder voorbehoud dat de overbrenging van de hele groep alleenstaande mannen naar de groep der weduwnaars overeenkomt met de werkelijke situatie.

Op zich zelf genomen kan men verwachten dat achterblijvende weduwen gemakkelijker een plaats vinden in een huishouding van kinderen dan alleenstaande weduwnaars.

Alleenstaande mannen en vrouwen (Bijlagen VI en VII)

Blijkens deze bijlage omvat deze groep 626 mannen en 663 vrouwen of respectievelijk 1.83% en 1.94% van de totale bevolking en 3.59% van het totaal aantal mannen, 3.98% van het totaal aantal vrouwen. Van het aantal mannen boven 16 jaar bedraagt het percentage 5.28%, van het aantal vrouwen boven 16 jaar 6.17%.

Nevenstaande tabel geeft een overzicht van de verdeling van de alleenstaanden naar de wijze van wonen, waarbij de eerste vier kolommen totaal-kolommen zijn, de daarop volgende de differentiaties. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen:

- a. wat betreft de weduwnaars in: weduwnaars met kinderen, waarbij de weduwnaar dus nog gezinshoofd is en met kinderen samenleeft als gezinshoofd en weduwnaars die bij hun kinderen inwonen en die geen gezinshoofd meer zijn;
- b. wat betreft de weduwen in: weduwen die alleenstaand zijn, die nog gezinshoofd zijn en die met kinderen samenwonen zonder gezinshoofd te zijn;
- c. wat betreft alleenstaande ongehuwde mannen in: alleenstaande mannen, mannen die met broers of zusters samenwonen en mannen die bij familieleden of anderen inwonen;

	aantal weduwnaars	totaal aantal weduwen	totaal aantal alleenstaande mannen	totaal aantal alleenstaande vrouwen	weduwnaars met kinderen	weduwnaars inwonend bij kinderen	weduwen alleenstaand	weduwen met kinderen	weduwen inwonend bij kinderen	mannen alleenstaand	mannen samenwonend met anderen	mannen inwonend bij familie of anderen	vrouwen alleenstaand	vrouwen samenwonend met anderen	vrouwen inwonend bij familie of anderen
1741—1745	51	75	144	85	46	5	17	46	12	78	54	12	8	74	3
1746—1750	43	71	96	64	41	2	8	53	10	45	41	10	8	47	9
1751—1755	24	72	71	46	24	—	2	53	17	40	24	7	11	30	5
1756—1760	28	65	69	54	27	1	5	31	29	40	14	15	12	26	16
1761—1765	35	69	71	35	33	2	15	36	18	42	9	20	11	10	14
1766—1770	23	69	69	30	22	1	6	53	10	50	2	17	20	2	8
1771—1775	26	80	58	30	20	6	1	66	13	41	4	13	17	8	5
1776—1780	36	100	61	48	29	7	16	65	19	46	7	8	16	21	11
1781—1785	22	98	71	43	19	3	17	76	5	36	26	9	10	27	6
1786—1790	27	110	85	60	23	4	13	77	20	31	39	15	10	46	4
1791—1795	30	97	112	58	29	1	16	66	15	23	71	18	14	35	9
1796—1800	41	82	125	53	41	—	16	57	9	30	79	16	22	30	1
1801—1805	23	72	131	57	23	—	17	50	5	35	82	14	14	43	—
Totaal	409	1060	1163	663	377	32	149	729	182	537	453	174	173	399	91

d. wat betreft alleenstaande vrouwen in: vrouwen die alleenstaand zijn, die samenwonen met familieleden of anderen en die inwonen bij familieleden of anderen.

Onder samenwonen verstaan wij hier het samenwonen met andere ongehuwden, die gezamenlijk een huishouding voeren, onder inwonen het inwonen bij gehuwde familieleden of bij anderen.

Hieronder vallen dus niet de kostgangers en kostgangsters.

Door overbrenging van de alleenstaande mannen naar de groep van de weduwnaars blijven er 173 alleenstaande vrouwen over waar geen alleenstaande mannen tegenover staan. We zien echter dat 453 mannen met anderen samenwonen, waar 399 vrouwen tegenover staan, zoals ook het aantal alleenstaande mannen die bij anderen inwonen bijna het dubbele is van dat der inwonende vrouwen (174 tegen 91). Het aantal alleenstaande mannen dat overblijft na aftrek van 537 (n.l. 1163 verminderd met 626) is 626 en verschilt slechts weinig met het aantal alleenstaande vrouwen (663).

Het evenwicht in de numerieke verhouding van mannen en vrouwen blijkt zich ook in deze groep vrijwel te handhaven en overeen te komen met het totaalbeeld dat de numerieke verhouding van mannen en vrouwen oplevert. (nl. 51.27% tegen 48.73%).

Personeel: Knechten en Meiden (Bijlage XII en XIII)

18.45% Van het totale aantal mannen blijkt als knecht werkzaam te zijn, terwijl bij de vrouwen 15.32% van het totale aantal als meid in dienstbetrekking is.

Op het aantal mannen boven 16 en het aantal vrouwen boven 16 jaar is dit respectievelijk 27.23% en 23.73%.

Dit geldt voor de personeelsleden boven 16 jaar. Er blijken ruim 4½ maal zoveel knechten boven 16 jaar werkzaam te zijn dan onder 16 jaar.

Bij de meiden is het aantal boven 16 jarigen ruim 3 maal zo groot als dat van de onder 16 jarigen.

Is bij de boven zestienjarigen een duidelijke voorkeur te bemerken voor mannelijk personeel, bij de onder 16 jarigen is het getal bijna in evenwicht.

Kostgangers en kostgangsters Bijlage XIV

In de leeftijdsgroep boven 16 jaar treffen we onder kostgangers en kostgangsters personen aan, die van elders afkomstig zijn en door hun werk genoodzaakt waren inwoning te zoeken, alsook familieleden die soms als kostganger, dan weer als knecht of meid in de lijsten zijn opgenomen. Voor een deel zullen we deze groep dus als personeelsleden moeten zien.

Dit geldt ook voor de groep beneden 16 jaar. Hier treffen we ook bestedelingen aan, jongens en meisjes die als wezen in de gezinnen werden geplaatst en waarvoor ook werd betaald. Er zal dus rekening gehouden moeten worden met het feit dat zich bij de groep kostgangers en kostgangsters een aantal personeelsleden bevinden dat wil zeggen: personen die in feite als personeelsleden werkzaam waren ten gunste van het gezin waarin zij „in de cost” waren, hoewel zij als kostgangers en kostgangsters worden opgegeven.

Het totale aantal bedraagt 881 of 2.58% der bevolking, waarvan de helft boven de 16 jaar oud is.

Samenvatting

De resultaten van ons onderzoek overziende kunnen we vaststellen dat in demografisch opzicht het dorp Bavel met de vier wijken niet afwijkt van wat op andere plaatsen — met name ten aanzien van plattelandsgemeenten in de Zuidelijke Nederlanden — reeds is geconstateerd met betrekking tot de numerieke verhouding tussen de geslachten, nl. dat een plattelandsgemeente in dit opzicht gekenmerkt wordt door een vrij constante verhouding die neigt naar het evenwicht, met meestal een klein overwicht van de mannelijke sexe.

Het agrarisch bedrijf zelf vraagt om zulk een verhouding, minder afhankelijk als het is van conjuncturele fluctuaties.

De cijfers tonen vrijwel overal het beeld van een gelijkmatige, rustige ontwikkeling, zonder schommelingen en met constante verhoudingen.

Het aantal gehuwden is gering in vergelijking met de cijfers van plattelandsgemeenten in de Zuidelijke Nederlanden. Bijgevolg is ook het aantal kinderen klein. We merkten reeds op dat de zwakke economische basis als vermoedelijke oorzaak moet worden aangezien voor de lage huwelijkscoëfficiënt en voor het kleine aantal kinderen.

Op een zwakke economische basis wijst mogelijk ook het aantal personen per huisgezin, dat met 5.2 aan de hoge kant ligt. Duidelijker nog is wellicht het feit dat in 65 jaar het aantal huizen niet gewijzigd is en dat er dus blijkbaar geen uitbreiding van het beschikbare getal woningen heeft plaats gevonden.

Als cijfer voor het aantal geboorten per huwelijk vonden we 3.73, hetgeen een normaal cijfer is. Hoewel het kindertal laag genoemd moet worden, is het aantal gezinnen-met-kinderen aan de hoge kant.

BIJLAGEN

Bijlage I. Overzicht van de samenstelling der bevolking van Bavel in de jaren liggende tussen 1739 en 1805

		gehuwden				alleenstaand								ongehuwden onder 16 jaar							
echtparen		gehuwd geweest				alleenstaand		ongehuwden boven 16 jaar		kinderen		personeel		kostgangers		kinderen		personeel		kostgangers	
ma.	vr.	wedn.	wed.	ma.	vr.	zo.	do.	kn.	mei.	ma.	vr.	zo.	do.	kn.	mei.	jo.	me.				
1739	63	63	9	18	25	20	26	33	45	40	2	—	50	65	15	10	5	5			
1740	59	59	10	17	28	18	28	33	44	42	2	1	44	67	19	6	7	5			
1741	61	61	9	17	31	18	25	29	46	37	2	2	61	76	18	10	5	3			
1742	59	59	9	17	32	15	20	28	43	39	4	2	58	75	20	5	6	8			
1743	57	57	11	17	29	17	23	28	47	34	3	1	59	74	17	9	5	5			
1744	57	57	11	11	27	16	22	32	49	36	2	2	72	63	19	9	1	6			
1745	60	60	11	13	25	19	25	30	47	34	4	1	65	63	17	11	8	3			
1746	59	59	12	13	18	15	27	27	45	37	3	1	67	63	17	11	8	4			
1747	56	56	10	16	21	15	31	26	44	37	4	1	66	71	12	8	6	5			
1748	58	58	10	15	14	12	25	24	48	35	3	—	63	67	16	8	10	8			
1749	61	61	6	12	23	12	23	27	54	34	3	1	69	66	14	7	8	10			
1750	61	61	5	15	20	10	21	26	52	39	4	1	68	56	12	10	13	7			
1751	64	64	3	15	16	12	26	25	52	36	3	1	67	75	14	5	12	6			
1752	64	64	4	13	18	9	24	18	58	48	4	1	68	76	12	5	10	4			
1753	66	66	8	14	12	8	28	15	50	42	5	1	70	71	5	11	5	4			
1754	66	66	6	15	12	8	23	17	49	42	7	—	63	72	13	10	2	3			
1755	65	65	3	15	13	9	24	18	55	36	6	1	67	76	8	8	1	1			
1756	67	67	5	13	14	10	24	17	52	39	6	1	67	76	9	10	5	1			
1757	65	65	5	11	13	12	30	20	51	36	7	1	69	77	7	8	2	1			
1758	68	68	5	14	14	12	28	21	47	35	5	1	75	74	9	8	2	—			
1759	70	70	6	13	12	10	34	23	46	36	7	2	71	77	12	5	2	—			
1760	69	69	7	14	16	10	35	24	43	38	6	2	66	78	7	8	2	—			
1761	68	68	7	17	15	8	33	23	47	37	7	—	68	74	8	14	—	—			
1762	66	66	9	12	14	8	37	26	47	37	7	2	64	63	9	10	—	4			
1763	74	74	7	13	11	7	37	24	50	38	4	1	70	73	7	15	—	4			
1764	71	71	8	13	15	6	36	23	46	33	5	1	73	69	10	17	—	3			
1765	72	72	4	14	16	6	34	21	38	32	4	2	70	82	11	13	—	5			
1766	72	72	4	14	16	5	39	23	39	34	5	2	72	86	11	11	2	4			
1767	72	72	4	13	15	7	39	23	42	31	4	5	74	89	8	12	4	4			
1768	74	74	5	14	11	6	41	23	45	34	3	1	72	83	9	12	1	4			
1769	73	73	6	13	13	6	39	28	44	39	3	1	72	83	13	7	2	5			
1770	76	76	4	15	14	6	38	31	45	31	7	2	74	72	11	12	5	5			

1771	75	75	3	14	14	7	40	32	46	35	8	4	77	78	7	14	5	5
1772	73	73	5	16	12	6	42	32	47	40	9	3	82	74	7	13	5	2
1773	73	73	5	18	11	5	46	36	43	38	5	4	83	79	9	15	6	2
1774	74	74	7	15	9	6	42	32	46	40	9	5	90	70	10	13	6	6
1775	75	75	6	17	12	6	43	33	52	43	6	3	89	77	9	10	5	6
1776	73	73	8	17	11	8	40	33	51	41	4	3	90	75	11	9	4	3
1777	69	69	8	20	14	9	43	32	50	39	5	1	85	81	12	13	5	5
1778	69	69	6	21	14	11	42	33	51	39	5	2	86	78	10	13	6	5
1779	70	70	7	21	9	10	49	37	55	35	5	3	83	73	7	16	4	2
1780	65	65	7	21	13	10	48	36	57	33	4	5	73	75	9	13	4	1
1781	67	67	4	18	15	9	45	39	50	37	4	3	78	72	10	16	4	1
1782	67	67	5	20	14	10	50	41	51	37	5	3	75	66	13	15	2	1
1783	67	67	3	20	14	9	49	36	50	36	2	2	71	72	10	14	3	1
1784	65	65	4	20	16	8	44	41	52	36	2	1	71	68	12	17	1	2
1785	68	68	6	20	12	7	43	43	57	36	3	1	63	70	9	18	1	2
1786	65	65	7	20	17	11	42	36	53	38	3	1	62	77	13	16	1	3
1787	66	66	6	22	17	9	43	38	49	42	6	—	63	78	11	14	1	2
1788	70	70	5	22	16	13	39	37	45	40	4	—	72	73	15	12	1	1
1789	66	66	5	22	17	16	42	35	52	39	3	—	72	70	15	8	1	2
1790	66	66	4	24	18	11	43	34	52	42	3	—	70	74	10	14	3	2
1791	66	66	5	22	25	12	43	31	55	43	3	1	71	84	8	9	1	3
1792	70	70	3	21	21	11	40	44	57	50	3	2	78	82	6	9	—	2
1793	70	70	6	19	21	11	35	37	53	47	5	2	81	81	6	13	2	2
1794	73	73	6	17	25	11	41	33	48	45	5	3	72	75	6	13	5	1
1795	61	61	10	18	20	13	34	34	50	36	4	4	67	65	10	12	5	2
1796	69	69	8	16	24	14	32	36	56	41	2	3	72	78	12	15	3	2
1797	72	72	9	15	22	10	30	39	55	45	7	3	80	80	5	14	4	4
1798	70	70	9	17	29	10	34	36	47	45	4	2	78	71	9	16	7	1
1799	71	71	7	19	26	10	37	35	51	45	5	—	75	82	9	14	4	2
1800	80	80	8	15	24	9	34	32	51	46	4	1	74	95	13	13	1	—
1801	77	77	6	14	28	13	36	26	52	52	8	1	74	98	10	11	5	3
1802	71	71	6	16	24	11	32	29	59	48	9	1	70	98	12	10	7	1
1803	73	73	5	14	26	11	38	33	57	46	11	1	72	100	11	7	5	1
1804	70	70	2	14	28	11	37	32	57	47	16	5	73	99	12	7	1	1
1805	74	74	4	14	25	11	42	29	52	52	11	—	86	99	10	10	2	—

betekenis der afkortingen: ma. — man; vr. — vrouw; wedn. — weduwnaar; wed. — weduwe; zo. — zoon;
do. — dochter; kn. — knecht; mei. — meid; — jo. — jongen; me. — meisje.

Bijlage II. Vergelijkende cijfers van de bevolkingsgetallen van het dorp Bavel en de vier
wijken, met het totaal aantal mannen en vrouwen.

	Bavel (gehele dorp)			Bavel en Kerkeynt			Tervoort			Lijndonk en Leegenaert			Bol en Eikberg		
	tot	ma.	vr.	tot	ma.	vr.	tot	ma.	vr.	tot	ma.	vr.	tot	ma.	vr.
1739	494	240	254	218	106	112	75	31	44	79	45	34	122	57	65
1740	489	241	248	217	108	109	74	34	40	72	40	32	126	59	67
1741	511	258	253	211	110	101	93	45	48	71	37	34	136	66	70
1742	499	251	248	216	112	104	78	39	39	78	40	38	127	60	67
1743	493	251	242	204	112	104	78	39	39	78	40	38	127	60	67
1744	492	260	232	216	117	99	86	43	43	77	42	35	113	58	55
1745	496	262	234	226	120	106	87	44	43	73	40	33	110	58	52
1746	486	256	230	215	115	110	80	42	38	73	40	33	118	59	59
1747	485	250	235	210	106	104	79	38	41	70	39	31	126	67	59
1748	474	247	227	209	106	103	81	41	40	69	37	32	115	61	54
1749	491	261	230	233	125	108	71	36	35	77	44	33	110	56	54
1750	481	256	225	221	117	104	65	38	27	80	45	35	115	56	59
1751	496	257	239	221	112	109	70	38	32	72	41	31	133	66	67
1752	500	262	238	222	114	108	61	36	25	80	44	36	137	68	69
1753	481	249	232	218	107	111	59	33	26	81	42	39	123	67	56
1754	474	241	233	213	105	108	63	32	31	77	42	35	121	62	59
1755	471	242	229	216	107	109	62	31	31	77	41	36	116	63	53
1756	483	249	234	228	117	111	66	33	33	80	39	41	109	60	49
1757	480	249	231	226	115	111	67	32	35	83	42	41	104	60	44
1758	486	253	233	222	115	107	67	32	35	79	38	41	118	68	50
1759	496	260	236	227	116	111	73	34	39	75	40	35	121	70	51
1760	494	251	243	230	116	114	69	32	37	78	41	37	117	62	55
1761	494	253	241	221	111	110	73	37	36	79	40	39	121	65	56
1762	481	253	228	215	110	105	78	40	38	75	40	35	113	63	50
1763	509	260	249	230	118	112	79	36	43	86	45	41	114	61	53
1764	500	264	236	231	124	107	75	36	39	75	41	34	119	63	56
1765	496	249	247	226	117	109	79	35	44	75	39	36	116	58	58
1766	511	260	251	239	118	121	80	40	40	74	40	34	118	62	56
1767	518	262	256	242	120	122	75	38	37	73	39	34	128	65	63
1768	512	261	251	248	126	122	72	38	34	75	40	35	117	57	60
1769	500	265	255	240	120	120	73	36	37	70	42	36	110	57	60

1771	537	275	262	262	134	128	72	36	36	79	43	36	124	62	62
1772	541	282	259	257	134	128	72	36	36	79	43	36	124	62	62
1773	551	281	270	263	132	131	74	36	38	84	49	35	130	64	66
1774	554	293	261	263	134	129	76	38	38	85	51	34	130	70	60
1775	567	297	270	258	137	121	78	39	39	91	50	41	140	71	69
1776	554	292	262	251	126	125	76	41	35	92	54	38	135	71	64
1777	560	291	269	256	130	126	74	39	35	90	52	38	140	71	69
1778	560	289	271	257	128	129	80	40	40	84	49	35	139	72	67
1779	556	289	267	253	125	128	79	40	39	90	53	37	134	71	63
1780	539	280	259	243	126	117	77	38	39	88	48	40	131	68	63
1781	539	277	262	249	123	126	75	36	39	82	48	34	133	70	63
1782	542	282	260	251	127	124	73	37	36	87	52	35	131	66	65
1783	526	269	257	235	120	115	75	34	41	85	48	37	131	67	64
1784	525	267	258	241	120	121	73	36	37	78	43	35	133	68	65
1785	527	262	265	246	124	122	69	32	37	82	43	39	130	63	67
1786	530	263	267	238	117	121	72	36	36	89	45	44	131	65	66
1787	533	262	271	242	119	123	70	36	34	84	40	44	137	67	70
1788	535	267	268	234	116	118	82	42	40	85	42	43	134	67	67
1789	531	273	258	240	120	120	74	39	35	86	49	37	131	65	66
1790	536	269	267	243	114	129	87	45	42	78	42	36	128	68	60
1791	548	277	271	248	121	127	84	43	41	83	41	42	133	72	61
1792	569	278	291	263	118	145	85	43	42	88	48	40	133	69	64
1793	561	279	282	259	117	142	91	48	43	80	43	37	131	71	60
1794	552	281	271	255	121	134	85	45	40	89	48	41	123	67	56
1795	506	261	245	231	112	119	78	42	36	78	40	38	119	67	52
1796	552	278	274	248	119	129	95	51	44	79	40	39	130	68	62
1797	566	284	282	266	127	139	90	52	38	84	42	42	126	63	63
1798	555	287	268	261	134	127	94	53	41	75	40	35	125	60	65
1799	563	285	278	263	132	131	92	52	40	76	39	37	132	62	70
1800	580	289	291	272	134	138	96	52	44	78	39	39	134	64	70
1801	591	296	295	273	134	139	108	61	47	80	40	40	130	61	69
1802	575	299	285	251	125	126	107	56	51	73	37	36	144	72	72
1803	584	298	286	257	129	128	112	64	48	73	34	39	142	71	71
1804	582	296	286	259	135	124	104	54	50	76	37	39	143	70	73
1805	597	307	290	264	135	129	106	57	49	77	37	40	150	78	72
1839	729	371	358	347	177	170	102	54	48	103	53	50	177	87	90
1849	820	431	389	393	208	185	112	55	57	125	67	58	190	101	89

Bijlage III.

	5 jaarlijkse totalen van boven-zestienjarigen												5 jaarlijkse totalen van onder-zestienjarigen						totaal
	echtparen ma.	vr.	gehuwd gew. wedn.	wed.	alleenstaanden ma.	vr.	kinderen zo.	do.	personeel kn.	mei.	kostgangers ma.	vr.	kinderen zo.	do.	personeel kn.	mei.	kostgangers jo.	meis.	
1741—1745	294	294	129	75	66	85	115	147	232	180	15	8	315	351	91	44	25	25	2491
% mannen	22.94		10.06		5.15		8.97		18.09		1.17		24.57		7.10		1.95		1282 m.
% vrouwen		24.32		6.20		7.03		12.16		14.89		0.66		29.03		3.64		2.07	1209 v.
% totaal	11.80	11.80	5.18	3.01	2.65	3.41	4.62	5.90	9.32	7.23	0.61	0.32	12.64	14.09	3.65	1.76	1.00	1.00	2491
1746—1750	295	295	88	71	51	64	127	130	243	182	17	4	333	323	71	44	45	34	2417
% mannen	23.23		6.93		4.02		10.00		19.13		1.34		26.22		5.59		3.54		1270
% vrouwen		25.72		6.19		5.58		11.34		15.87		0.35		28.16		3.84		2.96	1147
% totaal	12.20	12.20	3.64	2.94	2.11	2.65	5.25	5.38	10.05	7.53	0.70	0.17	13.78	13.36	2.94	1.82	1.86	1.41	2417
1751—1755	325	325	64	72	31	46	125	93	264	204	25	4	335	370	52	39	30	18	2422
% mannen	25.98		5.12		2.47		10.00		21.10		2.00		26.77		4.16		2.40		1251
% vrouwen		27.75		6.15		3.93		7.94		17.42		0.34		31.60		3.33		1.54	1171
% totaal	13.42	13.42	2.64	2.97	1.28	1.90	5.16	3.83	10.90	8.42	1.03	0.17	13.83	15.27	2.14	1.61	1.24	0.74	2422
1756—1760	339	339	68	65	29	54	151	105	239	184	31	7	348	382	44	39	13	2	2439
% mannen	26.86		5.38		2.30		11.97		18.94		2.46		27.58		3.48		1.03		1262
% vrouwen		28.80		5.52		4.59		8.92		15.63		0.60		32.46		3.31		0.17	1177
% totaal	13.90	13.90	2.79	2.67	1.19	2.21	6.19	4.31	9.80	7.54	1.27	0.29	14.27	15.66	1.80	1.60	0.53	0.08	2439
1761—1765	351	351	77	69	29	35	177	117	228	177	27	6	345	361	45	69		16	2480
% mannen	27.44		6.02		2.27		13.83		17.83		2.11		26.97		3.52				1279
% vrouwen		29.23		5.74		2.91		9.74		14.74		0.50		30.06		5.75		1.33	1201
% totaal	14.15	14.15	3.11	2.78	1.17	1.41	7.14	4.72	9.19	7.14	1.09	0.24	13.91	14.55	1.82	2.78		0.65	2480
1766—1770	367	367	73	69	19	30	196	128	215	169	22	11	364	413	52	54	14	22	2585
% mannen	27.76		5.52		1.44		14.83		16.26		1.67		27.54		3.93		1.06		1322
% vrouwen		29.06		5.46		2.38		10.13		13.38		0.87		32.70		4.28		1.74	1263

% mannen	25.91		4.69		1.19		14.91		16.40		2.59		29.62		2.94		1.75		1428		
% vrouwen		27.99		6.05		2.27		12.48		14.82		1.44		28.59		4.91		1.44		1322	
% totaal	13.45	13.45	2.44	2.91	0.62	1.09	7.75	6.00	8.51	7.13	1.35	0.69	15.38	13.74	1.53	2.36	0.90	0.69		2750	
1776—1780	346	346	82	100	15	48	222	171	264	187	23	14	417	382	49	64	23	16		2769	
% mannen		24.01		5.69		1.04		15.40		18.32		1.60		28.94		3.40		1.60		1441	
% vrouwen			26.05		7.53		3.61		12.88		14.08		1.06		28.77		4.81		1.21		1328
% totaal	12.50	12.50	2.96	3.61	0.54	1.73	8.02	6.17	9.53	6.75	0.83	0.51	15.06	13.80	1.77	2.31	0.83	0.58		2769	
1781—1785	334	334	58	98	35	43	231	200	260	182	16	10	358	348	54	80	11	7		2659	
% mannen		24.62		4.27		2.58		17.02		19.16		1.18		26.38		3.98		0.81		1357	
% vrouwen			25.65		7.53		3.30		15.36		13.98		0.77		26.73		6.14		0.54		1302
% totaal	12.56	12.56	2.18	3.69	1.31	1.62	8.69	7.52	9.78	6.84	0.60	0.38	13.46	13.09	2.03	3.01	0.42	0.26		2659	
1786—1790	333	333	58	110	54	60	209	180	251	201	19	1	339	372	64	64	7	10		2665	
% mannen		24.96		4.35		4.05		15.67		18.82		1.42		25.41		4.80		0.52		1334	
% vrouwen			25.02		8.26		4.51		13.52		15.10		0.08		27.95		4.81		0.75		1331
% totaal	12.50	12.50	2.18	4.13	2.03	2.25	7.84	6.75	9.42	7.54	0.71	0.04	12.72	13.96	2.40	2.40	0.26	0.37		2665	
1791—1795	340	340	53	97	89	58	193	179	263	221	20	12	369	387	36	56	13	10		2736	
% mannen		24.71		3.85		6.47		14.03		19.11		1.45		26.82		2.62		0.94		1376	
% vrouwen			25.00		7.13		4.26		13.18		16.25		0.88		28.46		4.11		0.74		1360
% totaal	12.43	12.43	1.94	3.55	3.25	2.12	7.05	6.54	9.61	8.08	0.73	0.44	13.49	14.14	1.32	2.05	0.48	0.36		2736	
1796—1800	362	362	71	82	95	53	167	178	260	222	22	9	379	406	48	72	19	9		2816	
% mannen		25.43		5.00		6.68		11.73		18.27		1.55		26.63		3.37		1.34		1423	
% vrouwen			25.99		5.87		3.80		12.78		15.94		0.65		29.15		5.17		0.65		1393
% totaal	12.86	12.86	2.52	2.91	3.37	1.88	5.93	6.32	9.23	7.88	0.78	0.32	13.46	14.42	1.71	2.56	0.67	0.32		2816	
1801—1805	365	365	58	72	96	57	185	149	278	246	55	8	375	494	55	45	20	6		2929	
% mannen		24.55		3.90		6.46		12.44		18.69		3.70		25.22		3.70		1.34		1487	
% vrouwen			25.31		5.00		3.95		10.33		17.06		0.56		34.26		3.12		0.41		1442
% totaal	12.46	12.46	1.98	2.46	3.28	1.95	6.32	5.09	9.49	8.39	1.87	0.27	12.80	16.86	1.88	1.54	0.68	0.21		2929	

N.B. % mannen is: het % van het aantal mannelijke personen over 5 jaar;
 % vrouwen is: het % van het aantal vrouwelijke personen over 5 jaar;
 % totaal is: het % van het totaal der bevolking over 5 jaar.

MANNEN Bijlage IV

	aantal gehuwde mannen	percentages	aantal weduwnaars	percentages	aantal onge- huwde mannen boven 16	percentages	aantal jongens	percentages	totaal van het aantal mannen over 5 jaren	percentage van de totale bevolking
1741—1745	294		129		428		431		1282	51.47
percentage	A	11.80		5.18		17.19		17.30		
percentage	B	22.94		10.06		33.38		33.62		
percentage	C	34.56		15.16		50.28				
1746—1750	295		88		438		449		1270	52.54
percentage	A	12.20		3.64		18.12		18.58		
percentage	B	23.23		6.93		34.49		35.35		
percentage	C	35.93		10.72		53.35				
1751—1755	325		64		445		417		1251	51.65
percentage	A	13.42		2.64		18.37		17.22		
percentage	B	25.98		5.12		35.57		33.33		
percentage	C	38.97		7.67		53.36				
1756—1760	339		68		450		405		1262	51.74
percentage	A	13.90		2.79		18.45		16.60		
percentage	B	26.86		5.39		35.66		32.09		
percentage	C	39.56		7.93		52.51				
1761—1765	351		77		461		390		1279	51.57
percentage	A	14.15		3.11		18.58		15.73		
percentage	B	27.44		6.02		36.04		30.50		
percentage	C	39.48		8.66		51.86				
1766—1770	367		73		452		430		1322	51.14
percentage	A	14.20		2.82		17.49		16.63		
percentage	B	27.76		5.52		34.19		32.53		
percentage	C	41.14		8.18		50.68				
1771—1775	370		67		501		490		1428	51.93
percentage	A	13.45		2.44		18.22		17.82		
percentage	B	25.91		4.69		35.09		34.31		
percentage	C	39.45		7.13		53.42				
1776—1780	346		82		524		489		1441	52.04
percentage	A	12.50		2.96		18.92		17.66		
percentage	B	24.01		5.69		36.36		33.94		
percentage	C	36.34		8.61		55.05				
1781—1785	334		58		542		423		1357	51.03
percentage	A	12.56		2.18		20.38		15.91		
percentage	B	24.62		4.27		39.94		31.17		
percentage	C	35.75		6.21		58.04				
1786—1790	333		58		533		410		1334	50.06
percentage	A	12.50		2.18		20.—		15.38		
percentage	B	24.96		4.35		39.96		30.73		
percentage	C	36.04		6.28		57.68				
1791—1795	340		53		565		418		1376	50.29
percentage	A	12.43		1.94		20.65		15.27		
percentage	B	24.71		3.85		41.06		30.38		
percentage	C	35.50		5.53		58.97				
1796—1800	362		71		544		446		1423	50.54
percentage	A	12.86		2.52		19.32		15.84		
percentage	B	25.43		5.—		38.23		31.34		
percentage	C	37.05		7.27		55.68				
1801—1805	365		58		614		450		1487	50.77
percentage	A	12.46		1.98		20.96		15.37		
percentage	B	24.55		3.90		41.29		30.26		
percentage	C	35.20		5.60		59.20				
Totalen	4421		946		6497		5648		17512	51.27
		12.94		2.77	55.22%	19.02	48.93%	16.53		
		25.25		5.40		37.10		32.25		
		37.27		7.97		54.76				

N.B. het percentage A is het percentage van de totale bevolking over 5 jaar.
het percentage B is het percentage van het totaal aantal mannen over 5 jaar.
het percentage C is het percentage van het totaal aantal mannen boven 16 jaar over 5 jaar.
De laatste totalen zijn samentellingen over de gehele periode van 1740—1805 met de bijbehorende percentages, die dus het gemiddelde aangeven van de gehele periode.

VROUWEN Bijlage V

	aantal gehuwde vrouwen	percentages	aantal weduwen	percentages	aantal ongehuwde vrouwen boven 16 j.	percentages	aantal meisjes onder 16 jaar	percentages	totaal van het aantal vrouwen over 5 jaren	percentage v. d. totale bevolking
1741—1745	294		75		420		420		1209	48.53
percentage A	11.80		3.01		16.86		16.86			
percentage B	24.32		6.20		34.74		34.74			
percentage C	37.26		9.50		53.24					
1746—1750	295		71		380		401		1147	47.46
percentage A	12.20		2.94		15.73		16.59			
percentage B	25.72		6.19		33.13		34.96			
percentage C	39.53		9.52		50.95					
1751—1755	325		72		347		427		1171	48.35
percentage A	13.42		2.97		14.33		17.63			
percentage B	27.75		6.15		29.63		36.47			
percentage C	43.68		9.68		46.64					
1756—1760	339		65		350		423		1177	48.26
percentage A	13.90		2.67		14.35		17.34			
percentage B	28.80		5.52		29.74		35.94			
percentage C	44.96		8.62		46.42					
1761—1765	351		69		335		446		1201	48.43
percentage A	14.15		2.78		13.52		17.98			
percentage B	29.23		5.74		27.89		37.14			
percentage C	46.49		9.14		44.37					
1766—1770	367		69		338		489		1263	48.86
percentage A	14.20		2.66		13.08		18.92			
percentage B	29.06		5.46		26.76		38.72			
percentage C	47.42		8.91		43.67					
1771—1775	370		80		410		462		1322	48.07
percentage A	13.45		2.91		14.91		16.80			
percentage B	27.99		6.05		31.01		34.95			
percentage C	43.02		9.30		47.68					
1776—1780	346		100		420		462		1328	47.96
percentage A	12.50		3.61		15.17		16.68			
percentage B	26.05		7.53		31.63		34.79			
percentage C	39.95		11.55		48.50					
1781—1785	334		98		435		435		1302	48.97
percentage A	12.56		3.96		16.36		16.36			
percentage B	25.65		7.53		33.41		33.41			
percentage C	38.52		11.30		50.18					
1786—1790	333		110		442		446		1331	49.94
percentage A	12.50		4.13		16.58		16.73			
percentage B	25.02		8.26		33.21		33.51			
percentage C	37.63		12.43		49.94					
1791—1795	340		97		470		453		1360	49.71
percentage A	12.43		3.55		17.18		16.55			
percentage B	25.—		7.13		34.56		33.31			
percentage C	37.50		10.70		51.80					
1796—1800	362		82		462		487		1393	49.46
percentage A	12.86		2.91		16.41		17.28			
percentage B	25.99		5.87		33.17		34.97			
percentage C	39.95		9.05		51.—					
1801—1805	365		72		460		545		1442	49.23
percentage A	12.46		2.46		15.71		18.60			
percentage B	25.31		5.—		31.90		37.79			
percentage C	40.69		8.03		51.28					
Totalen	4421		1060		5269		5896		16646	48.73
percentage A	12.94		3.10		44.78%		51.07%			
percentage B	26.56		6.37		31.65		35.42			
percentage C	41.12		9.86		49.02					

N.B. percentage A is het percentage van de totale bevolking over 5 jaren.
percentage B is het percentage van totaal aantal vrouwen over 5 jaren.
percentage C is het percentage van het totaal aantal vrouwen boven 16 jaar over 5 jaren.
De laatste totalen zijn de samentellingen over de gehele periode van 1740—1805 met de bijbehorende percentages, die dus het gemiddelde aangeven over de gehele periode.

	alleenst. mannen		zoons		knechten		kost- gangers	
		%		%		%		%
1741—1745	66		115		232		15	
percentage	A	2.65		4.62		9.32		0.61
percentage	B	5.15		8.97		18.09		1.17
percentage	C	7.75		13.51		27.26		1.76
1746—1750	51		127		243		17	
percentage	A	2.11		5.27		10.05		0.70
percentage	B	4.02		10.—		19.13		1.34
percentage	C	6.21		15.47		29.60		2.07
1751—1755	31		125		264		25	
percentage	A	1.28		5.16		10.90		1.03
percentage	B	2.47		10.—		21.10		2.—
percentage	C	3.72		14.99		31.65		3.—
1756—1760	29		151		239		31	
percentage	A	1.19		6.19		9.80		1.27
percentage	B	2.30		11.97		18.94		2.46
percentage	C	3.38		17.62		27.89		3.62
1761—1765	29		177		228		27	
percentage	A	1.17		7.14		9.19		1.09
percentage	B	2.27		13.83		17.83		2.11
percentage	C	3.26		19.91		25.65		3.04
1766—1770	19		196		215		22	
percentage	A	0.74		7.58		8.32		0.85
percentage	B	1.44		14.83		16.26		1.67
percentage	C	2.13		21.97		24.11		2.47
1771—1775	17		213		234		37	
percentage	A	0.62		7.75		8.51		1.35
percentage	B	1.19		14.91		16.40		2.59
percentage	C	1.81		22.71		24.95		3.95
1776—1780	15		222		264		23	
percentage	A	0.54		8.02		9.53		0.83
percentage	B	1.04		15.40		18.32		1.60
percentage	C	1.58		23.32		27.73		2.42
1781—1785	35		231		260		16	
percentage	A	1.31		8.69		9.78		0.60
percentage	B	2.58		17.02		19.16		1.18
percentage	C	3.75		24.73		27.84		1.72
1786—1790	54		209		251		19	
percentage	A	2.03		7.84		9.42		0.71
percentage	B	4.05		15.67		18.82		1.42
percentage	C	5.84		22.62		27.16		2.06
1791—1795	89		193		263		20	
percentage	A	3.25		7.05		9.61		0.73
percentage	B	6.47		14.03		19.11		1.45
percentage	C	9.29		20.14		27.45		2.09
1796—1800	95		167		260		22	
percentage	A	3.37		5.93		9.23		0.78
percentage	B	6.68		11.73		18.27		1.55
percentage	C	9.72		17.09		26.61		2.25
1801—1805	96		185		278		55	
percentage	A	3.28		6.32		9.49		1.87
percentage	B	6.46		12.44		18.69		3.70
percentage	C	9.26		17.84		26.81		5.30
Totalen	626		2311		3231		329	
percentage	A	1.81		6.74		9.40		0.96
percentage	B	3.55		13.14		18.47		1.86
percentage	C	5.21		19.38		27.28		2.75

N.B. A: % v. d. totale bevolking; B: % v. h. totaal aantal mannen; C: % v. h. totaal aantal mannen boven 16 jaar.

VROUWEN ONGEHUWDE BOVEN 16 JAAR **Bijlage VII**

	alleenst. vrouwen		dochters		meiden		kost- gangers	
	%		%		%		%	
1741—1745	85		147		180		8	
percentage A	3.41		5.90		7.23		0.32	
percentage B	7.03		12.16		14.89		0.66	
percentage C	10.78		18.63		22.81		1.02	
1746—1750	64		130		182		4	
percentage A	2.65		5.38		7.53		0.17	
percentage B	5.58		11.38		15.87		0.35	
percentage C	8.58		17.43		24.40		0.54	
1751—1755	46		93		204		4	
percentage A	1.90		3.83		8.42		0.17	
percentage B	3.93		7.94		17.42		0.34	
percentage C	6.18		12.50		27.42		0.54	
1756—1760	54		105		184		7	
percentage A	2.21		4.31		7.54		0.29	
percentage B	4.59		8.92		15.63		0.60	
percentage C	7.16		13.92		24.40		0.93	
1761—1765	35		117		177		6	
percentage A	1.41		4.72		7.14		0.24	
percentage B	2.91		9.74		14.74		0.50	
percentage C	4.64		15.50		23.44		0.79	
1766—1770	30		128		169		11	
percentage A	1.16		4.96		6.54		0.43	
percentage B	2.38		10.13		13.38		0.87	
percentage C	3.88		16.54		21.83		1.42	
1771—1775	30		165		196		19	
percentage A	1.09		6.00		7.13		0.69	
percentage B	2.27		12.13		13.38		0.87	
percentage C	3.49		19.19		22.79		2.21	
1776—1780	48		171		187		14	
percentage A	1.73		6.17		6.75		0.51	
percentage B	3.61		12.88		14.08		1.06	
percentage C	5.54		19.75		21.59		1.62	
1781—1785	43		200		182		10	
percentage A	1.62		7.52		6.84		0.38	
percentage B	3.30		15.36		13.98		0.77	
percentage C	4.96		23.07		21.—		1.15	
1786—1790	60		180		201		1	
percentage A	2.25		6.75		7.54		0.04	
percentage B	4.51		13.52		15.10		0.08	
percentage C	6.78		20.34		22.71		0.11	
1791—1795	58		179		221		12	
percentage A	2.12		6.54		8.08		0.44	
percentage B	4.26		13.18		16.25		0.88	
percentage C	6.39		19.73		24.36		1.32	
1796—1800	53		178		222		9	
percentage A	1.88		6.32		7.88		0.32	
percentage B	3.80		12.78		15.94		0.65	
percentage C	5.85		19.66		24.50		0.99	
1801—1805	57		149		246		8	
percentage A	1.95		5.09		8.39		0.27	
percentage B	3.95		10.33		17.06		0.56	
percentage C	6.35		16.61		27.42		0.90	
Totalen	663		1942		2551		113	
percentage A	1.94		5.69		7.47		0.33	
percentage B	4.11		11.57		15.21		0.66	
percentage C	6.28		17.91		23.74		1.04	

N.B. A: % v. d. totale bevolking; B: % v. h. totaal aantal vrouwen; C: % v. h. totaal aantal vrouwen boven 16 jaar.

Bijlage VIII *Recapitulatie numerieke verhouding mannen-vrouwen in cijfers*

17.512 — 51.27%				16646 — 48.73%			
aantal mannelijke personen				aantal vrouwelijke personen			
gehuwde mannen	wedu-naars	ongehw. ma. bo. 16 j.	jongens be. 16 j.	gehuwde vrouwen	wedu-wen	ongeh. vr. bo. 16 j.	meisjes be. 16 j.
4421	946	6497	5648	4421	1060	5269	5896
12.94%	2.77%	19.02%	16.54%	12.94%	3.10%	15.43%	17.26%
ongehuwde mannen boven 16 jaar				ongehuwde vrouwen boven 16 jaar			
6497 — 19.02%				5269 — 15.43%			
alleenst. mannen	zoons	knechts	kost-gangers	alleenst. vrouwen	dochteren	meiden	kost-gangst.
626	2311	3231	329	663	1942	2551	113
1.83%	6.77%	9.46%	0.96%	1.94%	5.69%	7.47%	0.33%
Jongens			Meisjes				
5648 — 16.54%			5896 — 17.26%				
zoons	knechts	kostgangers	dochteren	meiden	kostgangsters		
4700	703	245	4967	735	197		
13.76%	2.06%	0.72%	14.53%	2.15%	0.58%		

Bijlage IX *Geboorten, huwelijken en sterfgevallen per duizend inwoners*

5-jaarlijkse perioden	totale bevolking	aantal geboorten	pro mille	aantal huwelijken	pro mille	aantal sterf-gevall. kind.	aantal sterf-gevall. volw.	pro mille kinderen	pro mille volwassenen
1741—1745	2491	73	29.3	21	8.43				
1746—1750	2417	67	27.7	29	12.-				
1751—1755	2422	75	30.9	21 ¹⁾	8.6				
1756—1760	2439	81	33.2	23	9.4				
1761—1765	2480	84	33.8	13	5.2				
1766—1770	2585	76	29.3	14	5.4	34	32	13.1	12.4
1771—1775	2750	70	25.4	17	6.2	10	37	3.6	13.5
1776—1780	2769	59	21.3	16	5.8	25	36	9.-	13.-
1781—1785	2659	70	25.9	23	8.6	21	50	7.9	18.8
1786—1790	2665	74	27.7	18	6.7	18	44	6.7	16.5
1791—1795	2736	74	27.-	18	6.8	25	50	9.1	18.3
1796—1800	2816	89	31.6	26	9.2	16	28	5.7	9.9
1801—1805	2929	79	26.9	7	2.4	14	24	4.8	8.2
1741—1805	34158	971	28.4	246	7.2				
1766—1805	21909	591	27.-			163	301	7.5	13.8

¹⁾ N.B. van de jaren 1754 en 1755 ontbreken de opgaven van het aantal huwelijken.
Het getal 21 voor de periode 1751—1755 omvat dus slechts drie jaren.

Bijlage X *Aantal kinderen*

	Kinderen boven 16 jaar					Kinderen onder 16 jaar					totaal
	zn.	%	do.	%	samen	zn.	%	do.	%	samen	
1741—1745	115	4.62	147	5.90	10.52	315	12.64	351	14.09	26.73	37.25
1746—1750	127	5.25	130	5.38	10.63	333	13.78	323	13.36	27.14	37.77
1751—1755	125	5.16	93	3.83	8.99	335	13.83	370	15.27	29.10	38.09
1756—1760	151	6.19	105	4.31	10.50	348	14.27	382	15.66	29.93	40.43
1761—1765	177	7.14	117	4.72	11.86	345	13.91	361	14.55	28.46	40.32
1766—1770	196	7.58	128	4.96	12.54	364	14.08	413	15.97	30.05	42.59
1771—1775	213	7.75	165	6.00	13.75	423	15.38	378	13.74	29.12	42.87
1776—1780	222	8.02	171	6.17	14.19	417	15.06	382	13.80	28.86	43.05
1781—1785	231	8.69	200	7.52	16.21	358	13.46	348	13.09	26.55	42.76
1786—1790	209	7.84	180	6.75	14.59	339	12.72	372	13.96	26.68	41.27
1791—1795	193	7.05	179	6.54	13.59	369	13.49	387	14.14	27.63	41.22
1796—1800	167	5.93	178	6.32	12.25	379	13.46	406	14.42	27.88	40.13
1801—1805	185	6.32	149	5.09	11.41	375	12.80	494	16.86	29.66	41.07
	2311	6.77	1942	5.68	12.45	4700	13.76	4967	14.54	28.30	40.75
percentage A		6.77		5.68			13.76		14.54		40.75
percentage B		13.20		11.67			26.84		29.84		
percentage C		19.48		18.07			39.62		46.20		

Bijlage XI *vervolg: Aantal kinderen*

Uit de tabel blijken voor het totaal aantal zoons en dochters in de vijf-jaarlijkse perioden de volgende getallen gevonden te worden:

	Totaal aantal kinderen			
	aantal zoons	percentage	aantal dochters	percentage
1741—1745	430	17.26	498	19.99
1746—1750	460	19.03	453	18.74
1751—1755	460	18.99	463	19.11
1756—1760	499	20.46	487	19.97
1761—1765	522	21.05	478	19.27
1766—1770	560	21.66	541	20.93
1770—1775	636	23.13	543	19.74
1776—1780	639	23.08	553	19.97
1781—1785	589	22.15	548	20.61
1786—1790	548	20.56	552	20.71
1791—1795	562	20.54	566	20.68
1796—1800	546	19.39	584	20.74
1801—1805	560	19.12	643	21.95
Totaal	7011	20.52	6909	20.23

Het evenwicht tussen de beide geslachten is hier bijkans volledig, gezien over een tijdsgewricht van 65 jaar. Vergelijkende cijfers van andere plaatsen staan ons helaas niet ten dienste.

Bijlage XII *Personeel*

	personeelsleden boven 16 jaar					personeelsleden onder 16 jaar					totaal
	kn.	%	mei.	%	samen	kn.	%	mei.	%	samen	
1741—1745	232	9.32	180	7.23	16.55	91	3.65	44	1.76	5.41	21.96
1746—1750	243	10.05	182	7.53	17.58	71	2.94	44	1.82	4.76	22.34
1751—1755	264	10.90	204	8.42	19.32	52	2.14	39	1.61	3.75	23.07
1756—1760	239	9.80	184	7.54	17.34	44	1.80	39	1.60	3.40	20.74
1761—1765	228	9.19	177	7.14	16.33	45	1.82	69	2.78	4.60	20.93
1766—1770	215	8.32	169	6.54	14.86	52	2.01	54	2.09	4.10	18.96
1771—1775	234	8.51	196	7.13	15.64	42	1.53	65	2.36	3.89	19.53
1776—1780	264	9.53	187	6.75	16.28	49	1.77	64	2.31	4.08	20.36
1781—1785	260	9.78	182	6.84	16.62	54	2.03	80	3.01	5.04	21.66
1786—1790	251	9.42	201	7.54	16.96	64	2.40	64	2.40	4.80	21.76
1791—1795	263	9.61	221	8.08	17.69	36	1.32	56	2.05	3.37	21.06
1796—1800	260	9.23	222	7.88	17.11	48	1.71	72	2.56	4.27	21.38
1801—1805	278	9.49	246	8.39	17.88	55	1.88	45	1.54	3.42	21.30
Totaal	3231	9.46	2551	7.47	16.93	703	2.06	735	2.15	4.21	21.14
	% A 18.45%		% B 15.32%			% A 4.01%		% B 4.42%			
	% C 27.23%		% D 23.73%								

% A is het percentage op het totaal der mannen

% B is het percentage op het totaal der vrouwen

% C is het percentage op het totale aantal mannen boven 16 jaar

% D is het percentage op het totale aantal vrouwen boven 16 jaar

Bijlage XIII *vervolg Personeel*

Uit de tabel blijken voor het totaal aantal personeelsleden in de vijfjaarlijkse perioden de volgende getallen te worden gevonden:

	Totaal aantal personeelsleden			
	aantal knechten	percentage	aantal meiden	percentage
1741—1745	323	12.97	224	8.99
1746—1750	314	12.99	226	9.35
1751—1755	316	13.04	243	10.03
1756—1760	283	11.60	223	9.14
1761—1765	273	11.01	246	9.92
1766—1770	267	10.33	223	8.63
1771—1775	276	10.04	261	9.49
1776—1780	313	11.30	251	9.06
1781—1785	314	11.81	262	9.85
1786—1790	315	11.82	265	9.94
1791—1795	299	10.93	277	10.13
1796—1800	308	10.94	294	10.44
1801—1805	333	11.37	291	9.93
Totaal	3934	11.46	3286	9.62
percentage op totaal mannen		22.46	perc. op tot. vr.	19.74

Bijlage XIV *Kostgangers*

Specificatie aantal kostgangers in boven en onder 16-jarigen							
Kostgangers boven 16 jaar				Kostgangers onder 16 jaar			
mannen	percentage	vrouwen	percentage	mannen	percentage	vrouwen	percentage
15	0.61	8	0.32	25	1.00	25	1.00
17	0.70	4	0.17	45	1.86	34	1.41
25	1.03	4	0.17	30	1.24	18	0.74
31	1.27	7	0.29	13	0.53	2	0.08
27	1.09	6	0.24	—	—	16	0.65
22	0.85	11	0.43	14	0.54	22	0.85
37	1.35	19	0.69	25	0.90	19	0.69
23	0.83	14	0.51	23	0.83	16	0.58
16	0.60	10	0.38	11	0.42	7	0.26
19	0.71	1	0.04	7	0.26	10	0.37
20	0.73	12	0.44	13	0.48	10	0.36
22	0.78	9	0.32	19	0.67	9	0.32
55	1.87	8	0.27	20	0.68	6	0.21
329		113		245		194	

AANTEKENINGEN

- ¹ Het dorp Bavel maakt na de opheffing der gemeente Ginneken en Bavel in 1942 deel uit van de gemeente Nieuw-Ginneken.
- ² Deze studies zijn: H. van Werveke, *De Gentse St. Niklaasparochie in 1681*; P. Deprez, *Het bevolkingscijfer van de Heerlijkheid Nevele gedurende de 16e, 17e en 18e eeuwen, beiden geplaatst in Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, Nieuwe Reeks IX (1955)*; C. de Rammelaere, *De bevolkingsevolutie in het Land van Schorisse (1569—1796)*, in dezelfde *Handelingen XIII (1959)*; J. Verbeemen, *Steden der Antwerpse Kempen in 1755, hun demografische en economische toestand in Oudheid en Kunst, Algemeen Tijdschrift voor Kempische Geschiedenis XXXVIII (1955)*; dezelfde: *De werking van economische factoren op de stedelijke demografie der XVIIe en XVIIIe eeuw in de Zuidelijke Nederlanden in Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis XXXIV (1956)*; dezelfde: *Turnhout in 1755, haar demografische en economische toestand in Taxandria, Nieuwe Reeks XXVII (1955)*; dezelfde, *Mechelen gedurende de eerste helft der XIXe eeuw, in Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen LIX (1955)*. Tenslotte hebben we nog een dankbaar gebruik gemaakt van: *Het dorp Bavel, Sociografisch Rapport, samengesteld door het Brabants Studentengilde van Onze Lieve Vrouw (1951)*.
Het initiatief tot deze studie werd genomen door Drs. F. A. Brekelmans, Stadsarchivaris van Breda, onder wiens toezicht zich ook de voor deze studie gebruikte archiefstukken van de Gemeente Nieuw-Ginneken bevinden. Voor de opzet van de studie werd een dankbaar gebruik gemaakt van de aanwijzingen van Drs. J. Verbeemen, archivaris bij het Algemeen Rijksarchief te Brussel, die zich reeds vele jaren met historische demografie bezighoudt.
- ³ *Groot Placaetboek van de Staten Generaal enz. V (1725)*, pag. 1405.
- ⁴ Een bijna evenwichtige numerieke verhouding tussen de geslachten vinden we ook in de plaats Geel in de Belgische Kempen, waar 49.79% mannen tegen 50.21% vrouwen worden aangetroffen in 1755. Zie J. VERBEMEN in *OULDHEID EN KUNST XXXVIII (1955)*, pag. 146 en 147. Andere platte-landsgemeenten vertonen hetzelfde beeld volgens deze schrijver in *De Werking van economische factoren op de stedelijke demografie der XVIIe en XVIIIe eeuw in de Zuidelijke Nederlanden pag. 692*.
- ⁵ De resultaten van de volkstellingen van 1839 en 1849 tonen aan dat na de Franse tijd de bevolking in sneller tempo is toegenomen. Van 1805 tot 1849 blijkt de toename het dubbele te bedragen van de periode 1741—1805 nl. 223 personen, dat is 27% in 44 jaar. Het totale bevolkingscijfer bedraagt dan 820 personen.
Volgens de gegevens van het Sociografisch Rapport van het dorp Bavel, samengesteld door het Brabants studentengilde van O.L. Vrouw (voortaan aangeduid met: Sociografisch Rapport Bavel) bedraagt het aantal inwoners van Bavel in 1900 een getal van 865, in 1924 echter 1262, om in 1951 een getal van 1980 te bereiken. De beslissende stijging vindt plaats na 1924 (zie pag. 6).
- ⁶ Zie bijlage XI.
- ⁷ Het Sociografisch Rapport Bavel, dat voor 1950 als verhoudingsgetallen van mannen en vrouwen respectievelijk 52½% mannen en 48% vrouwen geeft,

- stelt vast dat het aantal huwende vrouwen in de leeftijdsgroep tussen 20 en 24 jaar aanmerkelijk hoger is dan dat van de mannen in deze leeftijdsgroep.
- ⁸ Een vergelijking met cijfers van enkele plaatsen in de Zuidelijke Nederlanden toont aan dat in Geel 41.54% van de bevolking gehuwd was, terwijl dit in Hoogstraten en Herentals respectievelijk 24.08% en 28.03% is, hoewel in laatstgenoemde plaatsen de numerieke verhouding veel ongunstiger is. Zie J. VERBEEMEN in: *STEDEN DER ANTWERPSE KEMPEN in 1755, hun demografische en economische toestand, in OUDHEID EN KUNST XXXVIII (1955) pag. 149.*
- In het reeds geciteerd artikel van dezelfde schrijver: *De Werking van economische factoren op de stedelijke demografie der XVIIe en XVIIIe eeuw in de Zuidelijke Nederlanden*, wordt een aantal zuid nederlandsse plattelandsgemeenten genoemd met een huwelijkscoëfficiënt variërend van 31.78 tot 44.53.
- ⁹ Deze gevolgtrekking wordt bevestigd door gegevens uit het Sociografisch Rapport Bavel, waaruit blijkt dat in de periode 1900—1950 de meeste mannen huwen in de leeftijdsgroep van 25 tot 34 jaar.
- ¹⁰ P. DEPRez in: *Het bevolkingscijfer van de Heerlijkheid Nevele*, pag. 51/52.
- ¹¹ In de bevolking van 1950 treffen we blijkens het Sociografisch Rapport Bavel 35½% kinderen aan in de leeftijdsgroep van 0—14 jaar. Voor de groep 0—16 jaar zal dit ongeveer 38% zijn, hetgeen betekent dat de verhouding in 1950 aanzienlijk gunstiger is geworden.
- ¹² Zie P. DEPRez, l.c. pag. 53/54. Voor de dorpen Landegem, Nevele en Poesele wordt hier een aanzienlijk lager getal gevonden respectievelijk 1.53, 1.84 en 1.70, waarbij de eerste twee cijfers betrekking hebben op 1786, het laatste op 1791.
- ¹³ Vergelijkende cijfers van enkele zuid nederlandsse plattelandsgemeenten bij J. VERBEEMEN in: *De Werking enz. (zie noot 5).*

Plaats	Jaar	% gezinnen met kinderen op alle gezinnen
Humbeek	1755	39.78
Genval	„	47.62
Kobbegem	„	48.84
St. Ulriks Kapelle	„	49.51
Boom	„	50.—
Bosvoorde	„	53.—
Kasterlee	„	54.43
Boortmeerbeek	„	55.20
Holsbeek	„	56.94
Grobbendonk	„	57.76
Genappe	„	60.27
Grimbergen	„	60.29
Geetbets	„	67.74
Ganshoren	„	75.56

- ¹⁴ Zie C. DE RAMMELAERE, o.c., pag. 56 en 58. Voor St. Kornelius Horebeke, St. Maria Horebeke en Zegelsem in 1740 worden respectievelijk gevonden: 4.98 — 5.21 — en 4.97 personen per gezin. J. VERBEEMEN in: *Turnhout in 1755*, pag. 8 vindt voor Turnhout buiten de stadsmuren 4.30.

- Dezelfde in OUDHEID EN KUNST pag. 150 voor Geel 3.23, voor Hoogstraten 2.87 en voor Herentals 2.74.
- 15 Voor het gebied extra muros van de steden Mechelen en Antwerpen komt J. VERBEEMEN eveneens tot een belangrijk hoger aantal personen per huisgezin. Het betreft hier de plattelands-samenleving buiten de stadsmuren, waarvoor hij te Mechelen 4.95 personen per huisgezin vindt tegen 3.21 binnen de muren. Te Antwerpen 4.77 extra muros en 3.04 intra muros. Zie J. VERBEEMEN in: „Mechelen gedurende de eerste helft van de XIXe eeuw” in: HANDELINGEN van de Kon. Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen LIX (1955), pag. 100. Dezelfde in: Antwerpen in 1755, Bijdragen tot de geschiedenis inzonderheid van het Oud-Hertogdom Brabant, 3e reeks dl. 9 XL, pag. 36/37.
- 16 Zie C. DE RAMMELAERE in: De bevolkingsevolutie in het land van Schorisse. Uit het Sociografisch Rapport Bavel blijkt dat de geboortecoëfficiënt in de periode 1900—1924 ligt tussen 24 en 27, na 1924 echter tussen 31 en 33½ per duizend inwoners.
- 17 De periode 1801—1805 is blijkbaar onvolledig en is mitsdien buiten beschouwing gelaten.
- 18 Zie C. DE RAMMELAERE in: De bevolkingsevolutie in het land van Schorisse pag. 67.
Het Sociografisch Rapport Bavel toont aan dat voor de periode 1900—1944 de huwelijkscoëfficiënt zich — met uitzondering van de oorlogsjaren 1915—1919 — met meer stabiliteit rondom het cijfer 7 per duizend bevindt, om echter in de periode 1945—1949 tot 9 te stijgen. (pag. 8).
- 19 De opgaven voor de jaren 1754 en 1755 ontbreken. Het cijfer 21 heeft dus slechts betrekking op 3 jaren.
- 20 Volgens het Sociografisch rapport Bavel (pag. 11) is de sterfte van kinderen beneden de leeftijd van 5 jaar ook in de periode van 1900 tot 1934 nog aanzienlijk. Men vergelijkte onderstaande cijfers:

jaar	A	B	
	aantal sterfgevallen beneden 5 jaar	totaal aantal sterfgevallen	procentuele verhouding van A op B
1900—1904	27	58	46½
1905—1909	32	78	41
1910—1914	25	65	38.4
1915—1919	29	92	31.5
1920—1924	20	84	23.5
1925—1929	33	74	45
1930—1934	16	60	32
1935—1940	12	64	18
1940—1944	26	75	34½
1945—1949	12	76	16½